ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚੋਂ

ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਸਹਜ ਜੋਗ ਵਾ ਸਬਦ

ਸਿਧਾਂਤ ਬੋਧ

ਅਰਥਾਤ

ਗੁਰੂਮਤ ਕੀ ਕੁੰਜੀ

ਔਰ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਨੇ ਵਾ
ਅਭਿਆਸ ਕੇ ਮੁਤੱਲਕ ਉਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਜਿਸਨੂੰ

ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ
ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਵਾਸਤੇ ਛਪਾਇਆ

ਸਤੰਬਰ ੧੯੧੩

ਸਰਦਾਰ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ॥

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ   ਕਾਪੀ ੫੦੦   ਭੇਟਾ

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭੂਮਕਾ

→:✥:←

ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਕੋ ਹਮਾਰੇ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਰਤੇ ਆਏ। ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੈ ਆਏ ਉਨਕੋ ਯਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ਸੁਰਤ ਵਾ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਮਾਰਗ ਕਾ। ਜਿਨ ਜਿਨ ਕੋ ਯੇਹ ਉਪਦੇਸ਼ਕੀਆ ਵੁਹਸਭ ਸੱਤਲੋਕਮੈਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜੀਤੇ ਜੀ। ਆਦਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਸੇ ਲੇਕਰ ਦਸਮ ਗੁਰੂਜੀ ਤਕ ਯਹੀ ਰੀਤੀਸੀ। ਜਬ ਸਤਗੁਰਾਂ ਕੇ ਜੋਤੀਜੋਤ ਸਮਾਵਣੇ ਕਾ ਸਮਾ ਆਤਾ ਥਾ। ਤਬ ਦੂਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਕੇ ਆਗੇ ਪਾਂਚ ਪੈਸੇ ਵਾ ਏਕਨਰਯੇਲ ਰਖਕਰ ਮਥਾ ਟੇਕਦੇਤੇਸੇ। ਯੇਹ ਬਾਤ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿਧਹੈ ਪਰਮੁਖਸੇ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਫੁਰਮਾਤੇ ਸੇ। ਵੋਹ ਕੌਣਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਥਾ ਵਹੁ

ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਕੇ ਮਾਰਗ ਕਾ ਥਾ । ਜਿਸਮੇ ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਭੇਦ ਦੀਆ ਜਾਤਾ ਥਾ। ਯਹੀ ਉਪਦੇਸ ਸੀਨੇ ਬਾ ਸੀਨੇ ਚਲਿਆ ਆਇਆ। ਜਿਤਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਮੈ ਭਗਤ ਜਨ ਵਾ ਔਰ ਮਹਾਤਮਾ ਹੂਏ ਹੈਂ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਸੇ ਲੇਕਰ ਸਭ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਕੋ ਕਰਤੇ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਅਭਿਆਸ ਸਹਜ ਜੋਗਕਾ ਪਾਇਆ ਜਾਤਾਹੈ। ਵੋਹ ਸ਼ਬਦ ਆਗੇ ਕਹੇ ਜਾਵੇਂਗੇ ਜੋ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਦਰਜ ਹੈਂ

ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਸਾਤ ਅੰਗ ਰਖੇ ਜਾਵੇਂਗੇ॥

੧ ਪੈਹਲੇ ਅੰਗਮੇਂ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ॥

੨ ਦੂਸਰੇ ਅੰਗਮੇਂਪ੍ਰੇਮੀਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਜੀਤੇ ਜੀ ਸਤਲੋਕਮੈ ਜਾਨਾ ਚਾਹਤਾਹੈ॥

੩ ਤੀਸਰੇ ਅੰਗ ਮੇਂ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਸਰੂਪ ਭੇਦ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ॥

੪ ਚੌਥੇ ਅੰਗਮੇਂ ਸੁਰਤ ਕਾ ਭੇਦ ਵਾ ਸਰੂਪ

ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ॥

੫ ਪਾਂਚਵੇਂ ਮੇ ਸੁਰਤ ਕਾ ਸਤਲੋਕ ਸੇ ਆਨਾ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ॥

੬ ਛੇਵੇਂ ਅੰਗ ਮੇਂ ਸੁਰਤ ਕਾ ਸੱਤਲੋਕ ਮੇ ਜਾਣਾ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ॥

੭ ਸਾਤਵੇਂ ਅੰਗ ਮੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਪਦ ਕਾ ਸਰੂਪ ਵਾ ਸੁਖ ਕਿਆ ਹੈ ਵਹੁ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ॥

ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਾ ਪੁਰਸ਼ ਲੜਕਾ ਵਾ ਬੂਢਾ ਸਭ ਨਿਰਜਤਨ ਕਰਸਕਤੇਹੈਂ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਸੈਹਜ ਜੋਗ ਨਾਮ ਰਖਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਜੋ ਨਿਜਪਦ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਸਕਤਾ ਹੈ। ਏਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇ ਏਕ ਏਕ ਭਾਗਮੈ ਪੰਦ੍ਰਾਂਪੰਦ੍ਰਾਂ ਸਬਦ ਰਖੇ ਜਾਵੇਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਸਾ ਭਾਗ ਹੋਗਾ ਵੈਸਾ ਹੀ ਮਜਮੂਨ ਸਬਦੋਂ ਕਾ ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀਓਂ ਕੋ ਸੰਸਾ ਰਹਾ ਤੋ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬਜੀ ਮੈ ਦੇਖ ਲੇਵੇਂ ਏਥੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਬਡ੍ਹ ਜਾਨੇ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ । ਜੋ ਸਬਦ ਇਸਮੇ

ਰਖੇ ਜਾਵੇਂਗੀ ਉਨਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਨੀਚੇ ਅਰਥ ਹੋਗਾ ਇਸਮੈ ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ ਵਾ ਅਧਾ ਜਿਤਨਾ ਜਰੂਰਤ ਹੋ ਓਸ ਮੌਕੇ ਪਰ ਰਖਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੋਟੇ ਟੈਪ ਮੈ ਸ਼ਬਦ ਹੋਗਾ ਬਾਰੀਕ ਟੈਪ ਮੈ ਅਰਥ ਹੋਗਾ । ਤਾਂਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਵਰਣ ਵਾ ਅਰਥ ਕੇ ਦੋਖ ਕੋ ਸੁਧਾਰ ਲਵੇਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈ ਅਤੀ ਨ੍ਰਿਬੁਧੀਹੂੰ ਕਿਸੀ ਬਿਦਿਆ ਕਾ ਬਲ ਨਹੀਂ ਰਖਤਾ। ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਬਦ ਹੈਂ ਵੋਹੀ ਇਸਮੇਂ ਦਰਜ ਕੀਏ ਗਏ ਹੈਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਸਬਦ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀਏ ਜਾਵੇਂਗੇ। ਤਾਂਕੇ ਪਾਠੀ ਗਣ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਅਰਥ ਕੋ ਸਮਝ ਕਰ ਲਾਭ ਉਠਾਵੇਂ ॥

ਦਾਸ--ਕਰਤਾ

ਅਥ ਅਭਿਆਸ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਸਹਜ ਜੋਗ ਲਿਖ੍ਯਤੇ

ਸਲੋਕ ॥ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ। ਡੋਲਨ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਰਿ ਹਥ॥

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥ ਤੂ ਸੁਲਤਾਨ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ। ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ। ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ॥ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ ॥ ੨ ॥ ਕਿਆ ਹਉ ਕਥੀ

ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਥੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ। ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲ ਤੇਰੀ ਵਡਿ ਆਈ ॥ ੩ ॥ ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉ ਕਾ ਇਸੁ ਤਨਤਾਈ। ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤਾ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ ॥੪॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਗ੍ਰੰਥਾਕਾਰ

ਵਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ॥ ਹਉ ਅਪ ਰਾਧੀ ਗੁਨਹ ਗਾਰ ਹਉਂ ਬੇਮੁਖਮੰਦਾ ਚੋਰ ਜਾਰ ਜੂਆਰੀਆ ਪਰ ਘਰ ਜੋਹੰਦਾ। ਨਿੰਦਕ ਦੁਸਟ ਹਰਾਮਖੋਰ ਠਗ ਦੇਸ ਠਗੰਦਾ । ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਕਰੰਦਾ। ਵਿਸਵਾਸ ਘਾਤੀ ਅਕਿਰਤਘਣ ਮੁਹਿ ਕੋ ਨ ਰਖੰਦਾ। ਸਿ ਮਰਿ ਮੁਰੀਦਾ ਢਾਢੀਆ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖਸੰਦਾ॥

ਅੰਗ ੧ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਸਰੂਪ

ਮਲਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕ ੨੭ ਮ: ੧ ॥ ਘਰ ਮਹਿ ਘਰ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ

ਸੁਜਾਣੁ । ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਕਾਰ ਧੁਨਿ ਤਹ
ਬਾਜੈ ਸਬਦਿ ਨੀਸਾਣੁ । ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ
ਤਹ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨ । ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਤ੍ਰ
ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤ ਸੁਲਤਾਨ । ਸੁਖਮਨ ਕੈ ਘਰਿ
ਰਾਗ ਸੁਨਿ ਸੁੰਨ ਮੰਡਲ ਲਿਵ ਲਾਇ । ਅਕਥ
ਕਥਾ ਬੀਚਾਰੀਐ ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਇ ।
ਉਲਟਿ ਕਮਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਿਆ ਇਹੁ ਮਨੁ
ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ । ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ
ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਮਾਇ । ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪੰਚੇ
ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ । ਸਬਦੁ
ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮਿਤ੍ਰ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਮੈਂ ਜੋ ਘਰ ਦਖਾ ਦੇਵੇ ਵੋਹੀ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ । ਕਿਆ ਦਖਾ ਦੇਵੇ ਜੋ ਏਸ ਸਰੀਰ ਮੇ ਅਸਲੀ ਘਰ ਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਤ ਲੋਕ ਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ "ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡੇ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ ਜੋ ਖੋਜੈ ਸੋ ਪਾਵੈ । ਪੀਪਾ ਪ੍ਰਣਵੈ ਪਰਮਤਤ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਇ ਲਖਾਵੈ"। ਤਾਂਤੇ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਗੁਰ ਇਸ ਜੀਵ ਕੋ ਜੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਜੋ ਇਸਕਾ ਅਸਲੀ ਘਰ ਹੈ ਵਹਾਂ ਪੌਂਹਚਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ । ਯੇਹ ਘਰ ਮੈ ਘਰ ਹੈ । ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਧੁਨ ਕੋ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਦਖਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਹਰ ਵਕਤ ਬਾਜ ਰਹੇ ਹੈਂ । ਯਹ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਖਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ । ਯੇਹ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਫਿਰ ਸਤਲੋਕ ਕੈਸਾ ਹੈ ਵਹਾਂ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ । ਹੈਰਤ ਕਿਆ ਸੋਮਤ ਹੈਰਾਨ

ਹੋਰਹੇ ਹੈਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਹਾਂ ਸੱਤਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਤਖਤਹੈ ਸਚਾ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ॥ "ਸਚਖੰਡ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰ। ਪੁਨਾ-ਕਰਕਰ ਵੇਖੈ ਸਿਰ ਜਣਹਾਰ। ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਕੀ ਸਾਚੀ ਕਾਰ"॥ ਵਹਾਂ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਰਾਗ ਧੁਨ ਸੁੰਨ ਜੋ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਵਹਾਂ ਸੁਰਤ ਕੋ ਲਗਾ। ਵਹਾਂ ਕੀ ਜੋ ਕਥਾ ਹੈ ਵਹੁ ਕੈਹਣੇ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਤੀ ਮਨ ਮੈ ਤੂ ਸਮਾ । ਕੁਛ ਕੈਹਣਾ ਚਾਹੇ ਵਹਾਂ ਕਾ ਹਾਲ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਉਸਕੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਕਵਲ ਸੀਧਾ ਹੋਗਿਆ। ਵੋਹ ਕਵਲ ਧੁਨ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੇ ਭਰ ਲੀਆ ਤਾਂ ਏਹ ਜੋ ਮਨ ਹੈ ਧਾਵਨ ਸੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਸੀਕੋ ਅਜੱਪਾ ਜਾਪ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂਤੂ ਏਸਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਨਾ॥ ਸਭ ਸਖੀਆਂ ਪਾਂਚੋ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨਿਜ ਘਰ ਵਾਸ । ਸਖੀਆਂ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਵਾ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਪੰਜ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈਂ ਤਿਨਾਂ ਕੂ ਮਿਲੇ ਵੋਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ ਉਸੀ ਕਾ ਨਿਜ ਘਰ ਮੇ ਵਾਸ ਹੋਗਾ । ਨਿਜ ਘਰ ਕਿਆ ਸਤਲੋਕ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਹੋਗਾ ਸਤ ਪੁਰਸ਼ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੈ ਇਸੀ ਕੋ ਪੌਂਹਚਾ ਹੂਆ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ । ਸ਼ਬਦ ਖੋਜ ਇਹ ਘਰ ਲਹੈ ਨਾਨਕ ਤਾਕਾ ਦਾਸ। ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਖੋਜ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਮਿਲਕੇ ਤਾਂ ਏਸ ਘਰ ਕੋ ਲੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਮੈ ਉਨਕਾ ਦਾਸ ਹੂੰ॥

ਕਬੀਰ ਮਾਇ ਮੂੰਡਉ ਤਿਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾਤੇ ਭਰਮ ਨ ਜਾਇ। ਆਪ ਡੁਬੇ ਚਹੁੰ ਬੇਦ ਮਹਿ ਚੇਲੇ ਦੀਏ ਬਹਾਇ॥

ਅਰਥ-ਕਾਰਣ ਗੁਰੁ ਵੋਹ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਮਾਰਗ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਬਗੈਰ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਨਕੇ ਪਾਸ ਆਤੇ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਭੀ ਚੁਰਾਸੀ ਮੇ ਬਹਾ ਦੇਤਾ ਹੈ। ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ॥

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਗੁਰਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ। ਗੁਰਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨੁ।

ਗੁਰਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੇ ਲੈ ਧਾਰਉ । ਗੁਰ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥ ੧ ॥ ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ । ਗੁਰਬਿਨ ਕੋਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਭੂਲੇ ਕਉ ਗੁਰ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇਆ । ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਲਾਇਆ ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ । ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਬੇਅੰਤ ਵਡਾਈ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਊਰਧ ਕਮਲ ਬਿਗਾਸ । ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਭਇਆ ਪ੍ਰਗਾਸ । ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੋ ਗੁਰਤੇ ਜਾਨਿਆ । ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮੁਗਧ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰ ਕਰਤਾ ਗੁਰ ਕਰਣੈ ਜੋਗੁ । ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹੈਭੀ ਹੋਗੁ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ । ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ ਹੈਂ ਉਨਕੀ ਮੂਰਤ ਕਾ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਕਰ । ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰਾ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਹੋਜਾਵੇ ਲਾਇਕ ਏਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੇ । ਜਬ ਤੁਝੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕਾ ਸਚੇ ਮਨ ਸੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰ । ਤਾਕੇ ਗੁਰਾਂ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੈ ਰਖ ਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥

ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ । ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ ॥

ਮਤ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਆਕਰ ਭੂਲੋ ਬਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਕੋਈ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਤਾਂਤੇ ਧੇਨ ਕੇਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ । ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਜਨਮ ਤੇ ਮਰਨ ਜੋ ਸੀ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਿਆ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਲੇਨੇ ਸੇ। ਇਹ ਵਡਿਆਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਿਸਮੇ ਮੂਧਾ ਕਵਲ ਸੀਧਾ ਹੋਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣੇ ਲਗਾ । ਜਿਸਨੇ ਮੁਝੇ ਜੁਦਾ ਕੀਆ ਸੀ ਸੋ ਮੈ ਸਤਿ ਗੁਰਾਂ ਸੇ ਜਾਣ ਲੀਆ । ਅਥਵਾ ਮੈਂ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਸਾ ਪਰ ਸਤਿ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੁਝੇ ਦਿਖਾ ਦੀਆ । ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਹੈਂ ਕਰਮਾਂ ਕੇ ਭੁਗਾਣੇ ਵਾਲੇ। ਤਾਂਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਬਿਨਾ ਸਤ ਗੁਰ ਕੇ ਕੋਈ ਮੋਖ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ॥

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਗੁਰ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ। ਗੁਰ ਮੇਰਾ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਭਗ ਵੰਤ। ਗੁਰ ਮੇਰਾ ਦੇਉ ਅਲਖ ਅਭੇਉ। ਸਰਬ ਪੂਜ ਚਰਨ ਗੁਰ ਸੇਉ॥ ੧ ॥ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਥਾਉ। ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਉ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਉ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੁਰ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੁ ਰਿਦੈ ਧਿਆਨ । ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ਪੁਰਖ ਭਗਵਾਨ। ਗੁਰਕੀ ਸਰਣਿ ਰਹਉ ਕਰ ਜੋਰਿ। ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰੁ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਬੋਹਿਥ ਤਾਰੇ ਭਵ ਪਾਰਿ। ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਜਮ ਤੇ ਛੁਟਕਾਰਿ। ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਉਜਾਰਾ।

ਗੁਰਕੈ ਸੰਗ ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥ ੩ ॥ ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ । ਗੁਰਕੀ ਸੇਵਾ ਦੂਖ ਨ ਲਾਗੀ । ਗੁਰਕਾ ਸਬਦੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ । ਗੁਰਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਤਾਂਤੇ ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਜਣ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਹੈਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਹੈਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਪਾਠ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਰਥ ਕਾ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪਾਠ ਮੇ ਅਰਥ ਭਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ । ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਮਾਂਗਨਾ ਹੈ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇ ਮਾਂਗ। ਅਰਥ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਕੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਹੈਂ ॥

ਗੌੜ ਮਹਲਾ ੫ । ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਨ ਮੋਰ । ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰੁ । ਗੁਰ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ । ਜਾਕੀ ਕੋਇ ਨ ਮੇਟੈ ਦਾਤਿ ॥ ੧ ॥ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ । ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਾਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗੈ । ਦੂਖ ਦਰਦ ਭ੍ਰਮ ਤਾਕਾ ਭਾਗੈ । ਗੁਰਕੀ ਸੇਵਾ ਪਾਏ ਮਾਨੁ । ਗੁਰ ਊਪਰਿ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੁ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲ । ਗੁਰਕੇ ਸੇਵਕ ਕੀ

ਪੂਰਨ ਘਾਲ । ਗੁਰਕੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਦੁਖ ਨ ਬਿਆਪੇ। ਗੁਰਕਾ ਸੇਵਕ ਦਹ ਦਿਸਿ ਜਾਪੈ॥੩॥ ਗੁਰਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਇ । ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਾਕੇ ਪੂਰੇ ਭਾਗ । ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਤਾਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਏਸ ਸ਼ਬਦ ਮੇਂ ਕੇਵਲ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਮੇਹਮਾ ਦਿਖਾਈ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ ਵੋਹੀ ਹੈਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਹੈਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ । ਪੂਰੇ ਕਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨਕੀ ਗੀਮਤਾ ਮਤਲੋਕ ਤਕ ਜਾਨੇ ਆਨੇ ਕੀ ਹੋ ਵਾ ਜੀਤੇ ਜੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਕੋ ਪਹੁੰਚੇ ਹੁਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ । ਬਹੁਤ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਬੜ੍ਹਨੇ ਕਾ ਭੈ ਹੈ ॥

ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ਵਿਚੋਂ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭਰਮੈ ਆਵੈ ਜਾਇ । ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਘਾਲ ਨ ਪਵਈ ਥਾਇ । ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮਨੂਆ ਅਤਿ ਡੋਲਾਇ । ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨਹੀ ਬਿਖ ਖਾਇ । ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਬਿਸੀਅਰੁ ਡਸੈ ਮਰਿਵਾਟ । ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘਾਟੇ ਘਾਟਿ ॥ ੩੯ ॥

ਅਰਥ-ਬਿਨਾ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਭਰਮ ਮੈ ਪੜਾ ਹੈ ਭਰਮ ਕਿਆ ਜੋ ਅਗਿਆਨ । ਤਿਸ ਅਗਿਆਨ ਕੇ ਬਲ ਸੇ ਆਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ । ਕਹਾਂ ਆਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕੇ ਚੁਰਾਸੀ ਮੈ । ਬਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਕੋਈ ਘਾਲ

ਇਸਕੀ ਮਨਜੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ। ਬਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਇਸਕਾ ਮਨ ਅਤੀ ਡੋਲਤਾ ਰੈਹਤਾ ਹੈ। ਡੋਲਤਾ ਕਿਆ ਜੋ ਦਹਦਿਸ ਭਰਮਤਾ ਰੈਹਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਯਹ ਜੀਵ ਤ੍ਰਿਪਤਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਏਸਦੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਸਤਗੁਰ ਬਿਨਾ। ਬਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਮਨ ਜੋ ਬਿਸੀਅਰ ਹੈ ਇਸਕੋ ਡਸਤਾ ਹੈ। ਮਨ ਕਾ ਡਸਿਆ ਹੂਆ ਹਾਟੋ ਹਾਟ ਕਿਆ ਚੁਰਾਸੀ ਮੇਂ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਇਸਕੋ ਘਾਟੇ ਘਾਟ ਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਵਕਤਕੇ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਅਵੱਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ॥

ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਕਾ ਸਲੋਕ ਮਃ ੧

॥ ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉ ਹਾੜੀ ਸਦ ਵਾਰ। ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ॥ ੧ ॥ ਮਃ ੨ ॥ ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ। ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਦਿਆਂ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ॥੨॥

ਅਰਥ-ਐਸੇ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਗੁਰ ਹੈਂ। ਤਿਨਕੇ ਉਪਰ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਵਾਂ। ਏਕ ਦਿਨ ਮੈ ਸੌ ਸੌ ਵਾਰੀ ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਦੀਆ ਜਿਨੋਂ ਨ ਮੇਰੇ ਪਰ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਸਤਲੋਕ ਮੇਂ ਪੁਚਾਇ ਦੀਆ। ਭਾਵੇਂ ਹਜਾਰ ਸੂਰਜ ਵਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਨਾ ਅੰਧੇਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗਰ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਅਵੱਸ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਈ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਰਥ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਕੋ ਭਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

ਸਲੋਕ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਵਿਚੋਂ ॥ ਜਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰਖ

ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਬਦਿ ਨ ਕੀਤੋ ਵੀਚਾਰ । ਓਹਿ ਮਾਣਸ ਜੂਨਿ ਨ ਆਖੀਅਨਿ ਪਸੂ ਢੋਰ ਗਾਵਾਰ । ਓਨਾਂ ਅੰਤਰਿ ਗਿਆਨੁ ਨ ਧਿਆਨੁ ਹੈ ਹਰਿਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਪਿਆਰੁ । ਮਨ ਮੁਖ ਮੁਏ ਵਿਕਾਰ ਮਹਿ ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਵਾਰੋ ਵਾਰ । ਜੀਵਦਿਆ ਨੋ ਮਿਲੈ ਸੁ ਜੀਵਦੇ ਹਰਿ ਜਗਜੀਵਨ ਉਰਧਾਰਿ । ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਹਣੇ ਤਿਤੁ ਸਚੈ ਦਰਬਾਰਿ ॥ ੪੭ ॥

ਅਰਥ-ਜਿਨਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਯਾਨੇ ਸਤਗੁਰਾਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਚਲੇ । ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬਦ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਕਿਆ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਪੁਰਸ਼ ਢੋਰ ਯਾਨੇ ਪਸੂ ਕੀ ਸੰਗਿਆ ਉਨਕੀ ਹੈ । ਜੋ ਐਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਨਾ ਤੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਨਾ ਉਨਕੋ ਈਸ਼ਰ ਕਾ ਧਿਆਨ ਹੈ । ਨਾ ਉਨ ਕੋ ਉਸ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਕੇ ਸਾਥ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਵੋਹ ਪੁਰਸ਼ ਸਬਦ ਸਪਰਸ਼ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਆਦੀ ਵਿਸ਼ਿਓਂ ਮੇ ਮੋਹੇ ਗਏ । ਤੋ ਫਿਰ ਕਿਆ ਹੂਆ ਮਰ ਜੰਮੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰ ਯੇਹ ਉਨਕੀ ਦਸ਼ਾ ਹੂਈ । ਤਾਂਤੇ ਹੇ ਭਾਈ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਜੀਂਵਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਵੋਹੀ ਜੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਓਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਕੋ ਜੀਂਵਦਿਆਂ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਰਖਲਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸੋਹਣੇ ਹੈਂ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਦ੍ਰਬਾਰ ਮੇਂ ।।

ਅਨੰਦ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ॥ ਏਹੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਬਦੁ ਸੁਹਾਵਾ । ਸਬਦੋ ਸੁਹਾਵਾ ਸਦਾ ਸੋਹਿਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਣਾਇਆ । ਏਹੁ ਤਿਨ ਕੈ ਮੰਨਿ ਵਸਿਆ

ਜਿਨਿ ਧੁਰਹੁ ਲਿਖਿਆ ਆਇਆ । ਇਕਿ ਫਿਰਹਿ ਘਨੇਰੇ ਕਰਹਿ ਗਲਾ ਗਲੀ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ । ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਸਬਦ ਸੋਹਿਲਾ ਸਤ ਗੁਰੂ ਸੁਣਾਇਆ ॥ ੧੬ ॥

ਅਰਥ-ਭਾਂਤੇ ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਸਬਦ ਹੀ ਤੇਰਾ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਝੇ ਸਤ ਗੁਰਾਂ ਜਣਾ ਦੀਆ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ ਉਨਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਵਸ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਧੁਰ ਕਾ ਲਿਖਿਆ ਆਇਆ ਹੈ । ਏਕ ਅਨੇਕਾਂ ਛਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੈਨ ਵਾ ਬਦੇਸ ਆਦੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਲੀਂ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਜੈਸੇ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਖਾਲੀ ਹੈਂ ਕੇਵਲ ਗਲਾਂ ਹੀ ਉਨਕੇ ਪਾਸ ਹੈਨ। ਭਾਂਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਤੇਰਾ ਸਬਦ ਹੀ ਸੁਹੇਲਾ ਯਾਨੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਝੇ ਸਤ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਜਣਾ ਦੀਆ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਨ ਤੂੰ ਉਨਕਾ ਖੋਜ ਕਰ ॥

ਸਾਰੰਗਦੀ ਵਾਰਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਗੁਰ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲ ਮਨੁ ਕੋਠਾ ਤਨੁ ਛਤਿ । ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਮਨਕਾ ਤਾਕੁ ਨ ਉਘੜੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥਿ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ-ਐਸੇ ਸਤਗੁਰ ਕੋ ਖੋਜ ਜਿਨਕੇ ਹਾਥ ਮੇ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮਨ ਕਾ ਤਾਕ ਉਘੜੇਗਾ । ਸਬ ਤਾਕ ਖੁਲ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥ ਤੇਰੇ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸਟ ਆ ਜਾਵੇਂਗੇ ॥

ਮਾਝ ਰਾਗਦੀ ਅਸਟਪਦੀ ੨੬ ਵੀਂ ਵਿਚੋਂ ਪਉੜੀ ਸਤਵੀਂ ॥ ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਅੰਤਰਿ ਆ

ਨੇਰਾ । ਨ ਵਸਤੁ ਲਹੈ ਨ ਚੂਕੈ ਫੇਰਾ । ਸਤਿਗੁਰ ਹਥ ਕੁੰਜੀ ਹੋਰਤੁ ਦਰਿ ਖੁਲੈ ਨਾਹੀ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਮਿਲਾਵਣਿਆ ॥ ੭ ॥

ਅਰਥ-ਭਾਂਤੇ ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਕੁੰਜੀ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤ ਗੁਰਕੇ ਪਾਸਹੈ । ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਏਹਦਰ ਨਹਾਂ ਖੁਲਦਾ ਜੋ ਪੂਰੇ ਸੰਤ ਹੈਂ ਵੋਹੀ ਖੋਲ ਸਕਤੇ ਹੈਨ । ਐਸੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬਡੇ ਭਾਗਸੇ ਮਿਲ ਤੇ ਹੈਨ । ਤਾਂ ਏਸ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਦਰ ਖੁਲਦਾ ਹੈ ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਗਦਾ ੯੮ ਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਪੂਜੀਐ ਮਨਿ ਤਨਿ ਲਾਇ ਪਿਆਰੁ । ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤਾ ਜੀਅ ਕਾ ਸਭ ਸੈ ਦੇਇ ਅਧਾਰ ॥

ਅਰਥ-ਭਾਂਤੇ ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਭਾਈ ਐਸੇ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈਂ ਤੂ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਜਗਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈ ਅਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਮੇਂ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰ ਏਕੋ ਜਾਣ । ਜੋ ਤਿਸ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣ । ਕਿਉਕਿ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਕਾ ਆਧਾਰ ਹੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ । ਐਸੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੁਰਲਭ ਹੈਂ ਬੜੇ ਭਾਗ ਸੇ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ॥

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਅਠਾਰਵੀਂ ਅਸ ਟਪਦੀ ਦਾ ਸਲੋਕੁ ॥ ਸਤਿ ਪੁਰਖੁ ਜਿਨਿ ਜਾਨਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸਕਾ ਨਾਉ । ਤਿਸਕੈ ਸੰਗਿ ਸਿਖ ਉਧਰੈ ਨਾਨਕ ਹਰਿਗੁਨਗਾਉ ॥੧॥

ਅਰਥ-ਜੋ ਮਹਾਤਮਾਂ ਸਤਲੋਕ ਮੈ ਗਏ ਓਨਾਂ ਸਤ ਪੁਰਖ ਕਾ

ਦਰਸਨ ਪਾਇਆ। ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਓਨਾਂ ਕਾ ਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰ ਹੂਆ ਓਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕਾ ਉਧਾਰ ਹੂਆ ਹੈ। ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਉਨਕਾ ਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਾ ਹੈ॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਸਤਗੁਰ ਕਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ਸਾਧ ਕੌਣ ਹੈ ਭੇਖੀ ਕਿਆਹੈ ਪਖੰਡੀ ਕਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇਹੈਂ। ਇਨ ਚਾਰੋਂਕਾ ਸਰੂਪ ਕੈਹਣਾਜਰੂਰੀਹੈ॥

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤ੍ਰ-ਸੁਣ ੧ ਪੈਹਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰ ਵੋਹ ਹੈ ਜੋ ਜੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਜਿਨਕੀ ਗਮਤਾ ਹੈ॥ ੨ ਦੂਸਰੇ ਸਾਧ ਵੋਹ ਹੈ ਜੋ ਸਤਲੋਕ ਕੇ ਜਾਣੇ ਕੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਸਤ ਗੁਰ ਸੇ ਉਪਦੇਸ ਲੇਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਵੋਹ ਭੀ ਕਿਸੀ ਰੋਜ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਪੌਂਹਚ ਜਾਵੇਂਗੇ॥ ੩ ਤੀਸਰੇ ਭੇਖ ਸਨਿਆਸੀ ਵਾ ਉਦਾਸੀ ਵਾ ਬਰਾਗੀ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਭੇਖ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਜੋ ਹੈਂ ਏ ਭੇਖੀ ਹੈਂ। ਚੌਥੇ ਪਖੰਡੀ ਜੈਸੇ ਭਾਟੜੇ ਮਾਂਗ ਕਰ ਸਭ ਬਿਹਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਫੇਰ ਭਗਵੇਂ ਪੈਹਨ ਕਰ ਬੜੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਦੇਸ ਮੇ ਜਾਕਰ ਜਟਾ ਧਾਰੀ ਮਹਾਤਮਾ ਬਣ ਕਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਲਾਤੇ ਹੈਂ। ਘਰ ਮੇ ਆਕਰ ਫਿਰ ਗ੍ਰਹਸਥੀ ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਬਣ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।

ਗੂਜਰੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਲੋਕ ਮਃ ੫ ॥ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰੂ ਅਰਾਧਣਾ ਜਿਹਵਾ ਜਪਿ ਗੁਰ ਨਾਉ। ਨੇਤ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਪੇਖਣਾ ਸ੍ਰਵਣੀ ਸੁਨਣਾ ਗੁਰ ਨਾਉ। ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਦਰਗਹ ਪਾਈਐ ਠਾਉ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸਨੋ ਏਹ ਵਥੁ ਦੇਇ। ਜਗ ਮਹਿ ਉਤਮ ਕਾਢੀਅਹਿ ਵਿਰਲੇ ਕੇਈ ਕੇਇ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਸੱਜਣ ਅੰਤਰ ਗੁਰੂਨੂੰ ਅਰਾਧ ਜਿਹੰਬਾ ਕਰਕੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ। ਨੇਤ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਬਿਆਪਕ ਕੰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਤ ਗੁਰੂ ਕਾ ਨਾਮ ਸੁਣ। ਐਸੇ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਸਾਥ ਪਰੀਤੀ ਕਰ। ਤਾਂ ਤੁਝੇ ਦਰਗਹ ਮੈ ਨਿਵਾਸ ਹੋਗਾ ਸੱਤ ਪੁਰਸ਼ ਕੇ ਚਰਨੋ ਮੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਵੇ ਉਸਕਾ ਵਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਵੋਬੀ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਕਾ ਵਹਾਂ ਜਾਣਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਭਾਗ ਮੈ ਹੋਵੇ॥

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੩ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਜਗ ਅੰਤਰਿ ਹੋਰਥੈ ਸੁਖ ਨਾਹੀ। ਹਉਮੈ ਜਗ ਤ ਦੁਖ ਰੋਗੁ ਵਿਆਪਿਆ ਮਰਿ ਜਨਮੈ ਰੋਵੈ ਧਾਹੀ॥ ੧ ॥ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇ । ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਹਿ ਤਾ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹਿ ਨਾਹਿਤ ਜਾਹਿਗਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਧਾਤੁ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਆ । ਸੰਧਿਆ ਤਰਪਣੁ ਕਰਹਿ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਬਿਨੁ ਬੂਝੇ ਦੁਖ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਸੋ ਵਡਭਾਗੀ ਜਿਸਨੋ ਆਪਿ ਮਿਲਾਏ । ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀ ਜਨੁ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਏ ॥ ੩ ॥ ਇਹੁ ਜਗੁ ਅੰਧਾ ਸਭ ਅੰਧੁ ਕਮਾਵੈ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮਗੁ

ਨ ਪਾਏ। ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲੈ ਤ ਅਖੀ ਵੇਖੈ ਘਰੈ ਅੰਦਰਿ ਸਚੁ ਪਾਏ॥ ੪ ॥ ੧॥

ਅਰਥ-ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਜਗ ਅੰਦਰ ਹੋਰਥੈ ਸੁਖ ਨਾਹੀ। ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਗੁਰ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਚਰਨਾਂ ਮੇਂ ਸੁਖ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਜਗਾ ਸੁਖ ਨਹੀਂ। ਇਸਸੇ ਬੜ੍ਹਕੇ ਸੁਖ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਸਬਦ ਬਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਸਮੇ ਸੁਰਤਕੋ ਲਗਾਣਾ ਯੇਹ ਸਰਬ ਸੁਖ ਕੀ ਔਧੀ ਹੈ। ਪਰਾਣੀ ਸਤਗੁਰ ਸੇਵ ਸੁਖ ਪਾਇ। ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਤਾਂ ਸੁਖ ਪਾਵੇ ਨਾਹਿਤ ਜਾਹਿਗਾ ਜਨਮ ਗਵਾਇ। ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਬ ਤਕ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੇਂਵਦਾ। ਤਬ ਤਕ ਤੇਰਾ ਜਨਮ ਵਾ ਮਰਨਾ ਟਿਕਾ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਬ ਸੁਖ ਕੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈਂ। ਸਤ ਲੋਕ ਵਾ ਅਲਖ ਲੋਕ ਵਾ ਅਗੀਮ ਲੋਕ ਕੋ ਲੈਜਾਣੇ ਵਾਸਤੇ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਹੈਂ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਧਾਤ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵੈ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਦ ਨ ਆਇਆ। ਸੰਧਿਆ ਤਰਪਣ ਕਰਹਿ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਦੁਖ ਪਾਇਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਦੇ ਅਵਾਂਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਕਰਮਾਂਕੋ ਕੀਆ ਪਰ ਹਰੀ ਰਸ ਨਾ ਆਇਆ। ਸੰਧਿਆ ਤ੍ਰਪਣ ਔਰ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਬਹੁਤ ਕੀਏ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਮਿਲਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਕਰਮ ਕੀਆ ਵਹੁ ਮਾਇਆ ਕੇ ਅਵਾਂਤ੍ਰ ਕੀਆ ਏਸਵਾਸਤੇ ਜੀਵਕੋ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਮਿਲਾ। ਸਤਗੁਰ ਥੋਂ ਬਿਨਾ ਨਾ ਏਹ ਬੁਝਿਆਂ ਨਾ ਸੁਖ ਹੂਆ। ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕਉ ਜੋ ਜੁਗਤੀ ਬਤਾਵੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸਕੋ ਨਿਰ ਸਭਨ ਸੁਖ ਹੋਤਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਸੋ ਵਡਭਾਗੀ ਜਿਸਨੋ ਆਪ ਮਿਲਾਏ। ਹਰਿ ਰਸ ਪੀ ਜਨ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਵਿਚਹੁ ਆਪ ਗਵਾਏ। ਸੋ ਜੀਵ ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹੈਨ ਜੋ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਲਗਦੇ ਹੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇਖਕੇ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀਨੇ ਅਪਨੇ ਚਰਨਾਂਮੇ ਮਿਲਾ ਲੀਆ ਏਹ ਜਗ ਅੰਧਾ ਸਭ ਅੰਧ ਕਮਾਵੈ ਬਿਨ ਗੁਰ ਮਗ ਨ ਪਾਏ। ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲੇ ਤ ਅਖੀ ਵੇਖੈ ਘਰੇ ਅੰਦਰ ਸਚ ਪਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਸਤਗੁਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਅਖੀ ਵੇਖੈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜੋ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਪਾ ਲਵੇ। ਜਗਤ ਜੋ ਅੰਧਾ ਅੰਧ ਕਮਾ ਰਹਾ ਹੈ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸਕੋਂ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਕੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਪੜਤੀ ॥

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੩ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਤਾ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਉਪਜੈ ਗਤਿ ਮਤਿ ਤਦਹੀ ਪਾਏ। ਹਰਿਕਾ ਨਾਮੁ ਸਚਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਨਾਮੇਨਾਮਿ ਸਮਾਏ॥ ੧ ॥ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨਾ। ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧਾ ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣੈ ਝੂਠੈ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਮਾਇਆ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਆ ਹਉਮੈ ਬੰਧਨੁ ਕਮਾਏ। ਜੰਮਣੁ ਮਰਣੁ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਊਭਉ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਦੁਖੁ ਪਾਏ ॥ ੨ ॥ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਵਰਤਹਿ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰਾ ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਪਤਿ ਖੋਈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਵੈ ਚਉਥਾ ਪਦੁ ਚੀਨੈ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥ ੩ ॥ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਜੋ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ। ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਨਿਸਤਾਰਾ ਸਬਦੇ ਹਉਮੈ ਖੋਈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਸਾਹਬ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ । ਸਤਗੁਰ ਸੇਵੇ ਤਾਂ ਸੈਹਜ ਧੁਨ ਉਪਜੇ ਗਤ ਮਤ ਤਦਹੀ ਪਾਏ। ਸਬਦ ਤੋਂਦੀ ਸਤਿਗੁਰਕੀ ਸੇਵਾ ਤਨਮਨ ਵਾ ਧਨ ਕਰਕੇ ਕਰੇ। ਤਾਂ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀਦੀ ਗਤਮਤ ਕੋ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ ਓਸਕੇ ਸਬਦ ਕੋ ਸੁਣ ਸਕਦਾ

ਹੇ ਹਰ ਕਾ ਨਾਮ ਕਿਆ ਜੋ ਧੁਨ ਕਾ ਸਰਵਨ ਕਰਨਾ ਸਤਗੁਰ ਸੇ ਮਿਲਕੇ ਫਿਰ ਕਿਆ ਹੋਗਾ ਧੁਨ ਆਤਮਕ ਮੇ· ਸਮਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਪਰ · ਵਾਰ ਹੋਕੇ ਨਿਜ ਪਦ ਮੇਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ ਇਸੀ ਕੋ ਮਹਾਤਮਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਤੀ ਕੇਹਤੇ ਹੈਂ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ। ਜਿਉ ਜਲ ਮੇ ਜਲ ਆਏ ਖਟਾਨਾ। ਤਿਉ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨਾ। ਮਿਟਗਏ ਗਵਨ ਪਾਏ ਬਿਸਰਾਮ। ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਕੇ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨ॥ ਇਸ ਜੀਵ ਕਾ ਜੋ ਚੁਰਾਸੀ ਗਵਨ ਸੀ ਸੋ ਮਿਟ ਗਿਆ। ਬਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਜਗ ਬੌਰਾਨਾ ਅਰਥਾ ਸੌਦਾਈ ਮਨਮੁਖ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਦਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਝੂਠੇ ਭਰਮਾਂ ਮੇ ਪੜਾਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਕੇਵਲ ਮੁਕਤੀ ਕੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਗੁਰ ਹੀ ਹੈਂ। ਕਿਉਂ ਨਹੀ ਸਤਗੁਰਕੋ ਮਿਲਕੇ ਲੇਤਾ ਮੁਕਤੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਲੇਤਾ ਜੋ ਮਾਇਆ ਕੇ ਭਰਮ ਮੇ ਭੁਲ ਗਿਆ। ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਕੇ ਪਾਸ ਨਾ ਗਿਆ ਨਾ ਮਾਇਆ ਕੇ ਭਰਮ ਸੇ ਬਾਹਿਰ ਹੂਆ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮਨਮੁਖ ਚੌਰਾਸੀ ਕੇ ਧਕੇ ਖਾਤਾ ਰੈਹਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਜਨਮ ਤੇ ਮਰਨ ਕੇ ਚੱਕਰ ਮੈ ਪੜਾ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਹੌਮੈ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤ ਕੋ ਖੋ ਦੀਆ। ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖ ਚੌਥੇ ਪਦ ਕੋ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਕੋ ਸੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਏਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਇਆ ਦਾ ਗੁਣ ਸਭ ਤੇਰੇ ਹੈਂ ਤੂ ਇਨਾਂ ਸਭਨਾ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਜੋ ਤੇਰੀ ਰਜ਼ਾ ਹੈ ਸੋ ਤੂ ਕਰ। ਸਾਹਬ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈ ਉਸੀ ਸੇ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਗਾ। ਸਬਦੇ ਹੌਮੇ ਖੋਈ ਸਬਦ ਹੀ ਹੌਮੇ ਕੋ ਨਸ਼ਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜੋ ਚੌਥੇ ਪਦਕਾਹੈ ਉਸੀਸੇ ਇਸਕਾਨਿਸਤਾਰਾਹੋਗਾ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰ ਧਰਿ ਦਹਦਿਸ ਬਾਰਹ ਬਾਟ ਨ ਧਾਇਆ। ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰੁ ਧਿਆਨੁ ਧਰਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮੁ ਦਿਖਾਇਆ। ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ

ਉਪਦੇਸੁ ਲਿਵ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਜਣਾਇਆ। ਸਿਲਾ ਅਲੂਣੀ ਚਟਣੀ ਚਰਣ ਕਵਲ ਚਰਣੋਦਕ ਪਿਆਇਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਿਹਚਲ ਚਿਤ ਕਰਿ ਸੁਖ ਸੰਪਟ ਵਿਚ ਨਿਜ ਘਰਿ ਛਾਇਆ। ਪਰ ਤਨ ਪਰ ਧਨ ਪਰਹਰੇ ਪਾਰਸਪਰਸ ਅਪਰਸ ਰਹਾਇਆ। ਸਾਧ ਅਸਾਧ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਆਇਆ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ-ਤਾਂਤੇ ਹੇ ਭਾਈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਜੀ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਕਾ ਅਭਿਆਸ ਵਾ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨ ਲੇਨਾ ਵਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾ ਸਰੂਪ ਭਾਈ ਜੀਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੇ ਜਿਆਦਾ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਪੰਨਾ ੨੬ ਪਰ ਲਗਾ ਦੀਏ ਹੈਂ। ਵੋਹ ਦੇਖ ਲਵੋ ਭਾਈ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਤੱਖ ਭਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਿਆਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗ੍ਰੰਥਕੇ ਬੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ॥

ਧ੍ਰਿਗ ਸਿਰੁ ਜੋ ਗੁਰ ਨਾ ਨਿਵੇ ਗੁਰਲਗੈ ਨ ਚਰਣੀ। ਧ੍ਰਿਗ ਲੋਇਣ ਗੁਰ ਦਰਸੁ ਬਿਨੁ ਵੇਖੈ ਪਰਤਰਣੀ। ਧ੍ਰਿਗ ਸਰਵਣ ਉਪਦੇਸ ਬਿਨੁ ਸੁਣਿ ਸੁਰਤਿ ਨ ਧਰਣੀ। ਧ੍ਰਿਗ ਜਿਹਬਾ ਗੁਰਸਬਦੁ ਬਿਨੁ ਹੋਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਣੀ। ਬਿਨੁ ਸੇਵਾ ਧ੍ਰਿਗ ਹਥੁ ਪੈਰ ਹੋਰ ਨਿਹਫਲ ਕਰਣੀ।

ਪੀਰ ਮੁਰੀਦਾ ਪਿਰਹੜੀ ਸੁਖ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣੀ ॥ ੨ ॥ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ॥

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੩ ਦੋਤੁਕੇ ॥ ਸਚੀ ਭਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਹੋਵੈ ਸਚੀ ਹਿਰਦੈ ਬਾਣੀ। ਸਤਿ ਗੁਰ ਸੇਵੇ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ਹਉਮੈ ਸਬਦਿ ਸਮਾ ਣੀ। ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਾਚੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵੀ ਹੋਰੁ ਭੂਲੀ ਫਿਰੈ ਇਆਣੀ। ਮਨਮੁਖਿ ਫਿਰਹਿ ਸਦਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵਹਿ ਡੂਬਿ ਮੁਏ ਵਿਣੁ ਪਾਣੀ ॥ ੧ ॥ ਭਾਈ ਰੇ ਸਦਾ ਰਹਹੁ ਸਰਣਾਈ। ਆ ਪਣੀ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਹਰਿਨਾਮੋ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰਤੇ ਆਪੁ ਪਛਾਤਾ ਸਬਦਿ ਸਚੈ ਵੀਚਾਰਾ। ਹਿਰਦੈ ਜਗ ਜੀਵਨ ਸਦ ਵਸਿਆ ਤਜਿ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਹੰ ਕਾਰਾ। ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਰਵਿਆ ਸਭ ਠਾਈ ਹਿ ਰਦੈ ਨਾਮੁ ਅਪਾਰਾ। ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਬਾਣੀ ਸਬ ਦਿ ਪਛਾਣੀ ਨਾਉ ਮੀਠਾ ਮਨਹਿ ਪਿਆਰਾ ॥ ੨ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਿ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਪਛਾਤਾ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਜਗਿ ਆਇਆ। ਹਰਿ ਰਸੁ

ਰਾਖਿ ਸਦਾ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿਆ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਗੁਣੀ ਅਘਾਇਆ । ਕਮਲੁ ਪ੍ਰਗਾਸਿ ਸਦਾ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵਜਾਇਆ । ਤਨੁ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਨਿਰਮਲੁ ਬਾਣੀ ਸਚੇ ਸਚਿ ਸਮਾਇਆ ॥ ੩ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਗਤਿ ਕੋਇ ਨ ਬੂਝੈ ਗੁਰਮਤਿ ਰਿਦੈ ਸਮਾਈ । ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਵੈ ਸੁ ਮਗੁ ਪਛਾਣੈ ਹਰਿ ਰਸ ਰਸਨ ਰਸਾਈ । ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਸਭ ਗੁਰਤੇ ਹੋਵੈ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਵਸਾਈ । ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਹਿ ਸੇ ਜਨ ਸੋਹਨਿ ਦਰਿ ਸਾਚੈ ਪਤਿ ਪਾਈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਸਚੀ ਭਗਤ ਸਤਗੁਰ ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਚੋ ਏਸਦੀ ਬਾਣੀ ਜਦ ਸਤਗੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਜਿਤਨੀ ਏਦੀ ਹਉ ਮੈ ਸੀ ਸੋ ਸਮਾਗਈ। ਬਿਨ੍ਹਾ ਸਤਿਗੁਰ ਸਚੇ ਸੇ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਭੂਲੀ ਫਿਰੇ ਇਆਣੀ। ਮਨਮੁਖ ਜੈਸੇ ਸਦਾ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਤੇ ਹੈਂ ਡੁਬ ਮੂਏ ਬਿਨ ਪਾਣੀ। ਹੇ ਭਾਈ ਤੂੰ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਸਰਨ ਹੋ ਨਾਮ ਕੋ ਜਪ ਤੇਰੀ ਦਰਗਹ ਮੇ ਪਤ ਰਹੇਗੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਸਚਾ ਜੋ ਸਬਦ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਬਿਚਾਰ। ਜਦ ਸਬਦ ਇਸਕੋ ਮਿਲਾ ਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਮੇ ਵਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਸਭ ਚਲੇ ਗਏ । ਵੋਹ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਓਸਕਾ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਮੇ ਰਖ ਲੀਆ। ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਮੇਂ ਸਬਦ ਹੀ ਬਾਣੀ ਤੂ ਜਾਣ ਜਿਨਾਂ ਇਸ ਨਾਮ ਨੰ ਪਿਆਰਾ ਸਮਝਾ ਵਹੁ ਜੀਤੇਜੀ ਮੋਖ ਹੋਗਏ। ਜਿਨਾਂ ਏਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣਾ ਉਨਕਾ ਜਨਮ ਸੁਫਲਹੋਗਿਆ। ਪੁਨ ਵਰਣ ਆਸ਼੍ਰਮੋਂ ਕੇ ਜੋ

ਨਾਮ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਜਪਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਂਗੇ ਸਰਬ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂਗੇ। ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਜੋ ਕਵਲ ਹੈ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣੇ ਲਗਾ ਓਸ ਰੰਗ ਮੇ ਰਾਤਾ ਤਾਂ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਬਜਾਇਆ। ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਬਾਣੀ ਸਭ ਨਿਰਮਲ ਹੋਗਏ ਤਾਂ ਸਚਾ ਜੋ ਮਾਲਕ ਹੈ ਓਸਮੇ ਸਮਾਗਏ। ਓਸ ਨਾਮ ਕੀ ਗਤੀ ਕੋ ਦੂਸਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਸਮਾ ਗਈ। ਗੁਰਮੁਖ ਹੀ ਇਸ ਮਾਰਗ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਓਸ ਹਰੀ ਨਾਲ ਉਨਕੀ ਰਸਾਈ ਹੋਗਈ ਜਿਤਨੇ ਸੰਜਮ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸੇ ਪਾਏ ਤਾਂ ਹਿਰਦੇ ਮੇ ਨਾਮ ਵਸ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨਾਂ ਨਾਮ ਕੋ ਪਛਾਤਾ ਹੈ ਓਨਾਂਨੇ ਓਸ ਮਾਲਕ ਕੀ ਦਰਗਹ ਮੇ ਪਤ ਕੋ ਪਾਇਆ॥

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੩ ਦੁਤੁਕੇ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਉਲਟੀ ਭਈ ਭਾਈ ਜੀਵਤ ਮਰੈ ਤਾ ਬੂਝ ਪਾਇ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਸੋ ਸਿਖ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿਸੁ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ॥ ੧ ॥ ਮਨ ਰੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਲਿਵ ਲਾਇ। ਮਨ ਹਰਿ ਜਪਿ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਏ ਹਰਿ ਥਾਇ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਊਪਜੈ ਭਾਈ ਮਨਮੁਖਿ ਦੂਜੈ ਭਾਇ। ਤੁਹ ਕੁਟਹਿ ਮਨਮੁਖ ਕਰਮ ਕਰਹਿ ਭਾਈ ਪਲੈ ਕਿਛੂ ਨ ਪਾਇ॥ ੨ ॥ ਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਰਵਿਆ ਭਾਈ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰਿ। ਸਦਾ ਹਰਿ

ਕੇ ਗੁਣ ਰਵੈ ਭਾਈ ਗੁਰਕੈ ਹੇਤਿ ਅਪਾਰਿ॥੩॥ ਆਇਆ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ ਹੈ ਭਾਈ ਜਿ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਚਿਤੁ ਲਾਇ। ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਈਐ ਭਾਈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮੇਲਾਇ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਭਾਈ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਤਾਂ ਉਲਟੀ ਭਈ ਉਲਟੀ ਕਿਆ ਜੋ ਉਲਟਕੇ ਸਤਲੋਕ ਕੋ ਚਲੀ ਜਹਾਂ ਇਸਕਾ ਨਿਜ ਘਰ ਥਾ। ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇ ਜੁਗਤੀ ਲੈਕੇ ਨਿਜ ਘਰ ਕੋ ਚਲੀ । ਏਹ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਸੋ ਜੀਤੇਜੀ ਮਰੇ ਤਾਂ ਸਤਲੋਕਮੇਂ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਵੋਹੀ ਗੁਰੂ ਵੋਹੀ ਸਿਖ ਜੋ ਜੋਤੀਜੋਤ ਮਿਲਾਏ ਹੇ ਭਾਈ ਓਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਦਾ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈ ਤੂੰ ਹਿਰਦੇ ਮੇ ਰਖ ਲੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਥੋਂ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਮਨਮੁਖ ਦੂਜੈ ਭਾਇ। ਤੂਹ ਕੂਟੇ ਮਨਮੁਖ ਕਰਮ ਕਰੇ ਭਾਈ ਪੱਲੇ ਕਛੂ ਨਾ ਪਾਏ। ਗੁਰ ਮਿਲੀਐ ਨਾਮ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਭਾਈ । ਓਸਕੀ ਸਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ ਆਉਣਾ ਉਸੀ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇ ਲਗ ਗਿਆ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਨਾਮ ਕੋ ਪਾਕੇ ਪਤ ਪਾਈਦੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕੋ ਮਿਲਕੇ ॥

ਸਫਾ ੨੨ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕ

ਵਾਰ ੫	ਪੌੜੀ ੧
ਵਾਰ ੬	ਪੌੜੀ ੩-੬ ਤੇ ੧੦
ਵਾਰ ੧੨	ਪੌੜੀ ੫
ਵਾਰ ੧੩	ਪੌੜੀ ੫ ਤੇ ੨੧
ਵਾਰ ੧੪	ਪੌੜੀ ੧

ਵਾਰ ੧੮	ਪੌੜੀ	੧
ਵਾਰ ੨੦	ਪੌੜੀ	੨੦
ਵਾਰ ੨੪	ਪੌੜੀ	੧੪
ਵਾਰ ੨੭	ਪੌੜੀ	੧੪ ਤੇ ੧੭
ਵਾਰ ੨੮	ਪੌੜੀ	੫ ਤੇ ੧੦
ਵਾਰ ੩੭	ਪੌੜੀ	੩
ਵਾਰ ੪੦	ਪੌੜੀ	੧

ਅੰਗ ੨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਾ ਸਰੂਪ

ਜੋ ਜੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਮੇਂ ਜਾਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ

ਵਡਹੰਸ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਛੇਕੜ ਦੀ ਤੁਕ ॥ ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬਾਤ ਜਿ ਆਖੈ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਆ ਦੀਜੈ। ਸੀਸ ਵਢੇ ਕਰਿ ਬੈਸਣੁ ਦੀਜੈ ਵਿਣੁ ਸਿਰ ਸੇਵ ਕਰੀਜੈ ॥

ਅਰਥ-ਜੋ ਮੇਰੇ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਦੇ ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਬਤਾਵੇ। ਉਸਕੇ ਬੈਠਣ ਵਾਸਤੇ ਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਸਿਰ ਕੋ ਕਾਟ ਕਰ ਉਸ ਪਰ ਉਨ ਮਹਾਤਮਾ ਕੋ ਬਠਾਵੇ ਜਿਤਨੀ ਸੇਵਾ ਉਨਕੀ ਹੈ ਨਿਰਹੰਕਾਰ ਹੋਕਰ ਕਰੇ ਯਹੀ ਸਿਰ ਕਾਟਕੇ ਬੈਸਣ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹੰਕਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ॥

ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਲੋਕ ਪਹਲੀਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਬੀਹਵਾਂ ਸਲੋਕ ॥ ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ । ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ । ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ । ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ ॥ ੨੦ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਸਿਰ ਦੇਕੇ ਕਾਣ ਯਾਨੇ ਹਸਾਨ ਨਾ ਕਰ ਤਾਂਤੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ ਕੇ ਲਾਇਕ ਹੋਵੇਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਏਹ ਮਾਰਗ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਹੈ । ਜੇ ਤੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ ਮੇ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾਹੈਂ ਤਾਂ ਤਲੀ ਪਰ ਸਿਰ ਆਪਣਾ ਰਖਕੇ ਆ । ਤਲੀ ਪਰ ਸਿਰ ਕਿਆ ਜੋ ਮੈ ਦੁਨੀਆਂ ਸੇ ਮਰਗਿਆ ਹੂੰ । ਜਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫ ਸੇ ਮਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਸਤਲੋਕ ਮੈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਂਗਾ ॥ ਤਾਂਤੇ ਏਸ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਅਵੱਸ ਹੈ । ਕਬੀਰਾ ਯੇਹ ਤੋ ਘਰ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਖਾਲਾ ਜੀ ਕਾ ਨਾਹਿ । ਸੀਸ ਉਤਾਰੇ ਭੁਏਂ ਧਰੇ ਤੋ ਪੈਠੇ ਘਰ ਮਾਹਿ । ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਭਾਈ ਯੇਹ ਖੇਡ ਸਿਰਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਹੈ । ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ । ਜਬ ਤੀਕ ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਬ ਤਕ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੀਤੇਜੀ ॥

ਮਾਸ ਆਦੀ ਖਾਣੇ ਨਾ ਖਾਵੇ

ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥ ਜੇਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ । ਜੋਰਤੁ ਪੀਵਹਿ ਮਾਣਸਾ ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲਚੀਤੁ ॥੧॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ, ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਕਪੜੇ ਕੋ ਰਤ ਲਗ ਜਾਵੇ ਵੋਹ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਤਾਂ ਜੋ ਪੁਰਸ਼

ਓਸ ਮੁਰਦੇ ਕੋ, ਖਾਵੇਂਗੇ ਉਨਕਾ ਅੰਤਹ ਕਰਣ ਜਰੂਰ ਅਸ਼ੁਧ ਹੋ ਜਾ ਵੇਗਾ। ਉਨਕਾ ਜੋ ਹਿਰਦਾ ਸੀ ਵੋਹ ਮਲੀਨ ਹੋਗਿਆ ਲਾਇਕ ਓਸ ਭਜਨ ਕੇ ਨਾ ਰਿਹਾ ॥

ਅਮਲ ਕਾ ਨਾ ਕਰਨਾ

ਕਬੀਰ ਜੀਦਾ ਸਲੋਕ ੨੩੪ ਵਾਂ ॥ ਕਬੀਰ ਭਾਂਗ ਮਾਛੁਲੀ ਸੁਰਾਪਾਨ ਜੋ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨੀ ਖਾਂਹਿ। ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਨੇਮ ਕੀਏ ਤੇ ਸਭੈ ਰਸਾਤਲਿ ਜਾਂਹਿ ॥ ੨੩੪ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨਮੁਖ ਭਾਈ ਭੰਗ ਤੇ ਮੱਛੀ ਵਾ ਸ਼ਰਾਬ ਆਦੀ ਨਸ਼ੇ ਸਭ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਤਨੇ ਸੁਭ ਕਰਮ ਹੈਂ ਇਨ ਕੇ ਖਾਣੇ ਸੇ ਸਭ ਨਸ਼ਟ ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਇਨਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰੇਂਗੇ ਉਨ੍ਹੀ ਕਾ ਅੰਤ੍ਰਾਕਰਣ ਭਜਨ ਕੇ ਲਾਇਕ ਹੋਗਾ। ਬਲ ਕਿ ਜੋ ਇਸਕਾ ਅਹਾਰ ਥਾ ਉਸਸੇ ਬੀ ਅਧਾ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਭਜਨ ਅਸਾਨੀ ਸੇ ਹੋਗਾ ॥

ਸਾਰੰਗਦੀ ਵਾਰਦਾ ਸਲੋਕ ੨੨ ਵਾਂ ॥ ਘਾਲ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥਹੁ ਦੇਇ। ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥

ਅਰਥ-ਖਟ ਕਿਆ ਮੇਹਨਤ ਕਰ ਅਥਵਾ ਨੌਕਰੀ ਵਾ ਬਾਪਾਰ ਕਰੇ। ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਆਪ ਬੀ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰੋ ਔਰ ਜੋ ਸਰੇ ਭੁਖੇ ਪਿਆਸੇ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਬੀ ਦਿਓ। ਐਸੇ ਜੋ ਮਨੁਖ ਹੈਂ ਸੋ ਓਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕੇ ਰਸਤੇ ਕੋ ਪਛਾਣੇਂਗੇ॥

ਭਗਤੀ ਕਾ ਸਰੂਪ

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਅਠਾਰਵੀਂ ਅਸਟ

ਪਦੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਪਉੜੀ ॥ ਗੁਰਕੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਸੇਵਕੁ ਜੋਰਹੈ। ਗੁਰਕੀ ਆਗਿਆ ਮਨ ਮਹਿ ਸਹੈ। ਆਪਸ ਕਉ ਕਰਿ ਕਛੁ ਨ ਜਨਾਵੈ। ਹਰਿਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵੈ। ਮਨੁ ਬੇਚੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸਿ। ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ। ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ। ਤਿਸਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ। ਅਪਨੀ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕਰੇਇ । ਨਾਨਕ ਸੋ ਸੇਵਕ ਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਲੇਇ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ-ਐਸਾ ਸੇਵਕ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੇ ਪਾਸ ਰੈਹਕੇ ਹਰ ਤਰਾਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ। ਜੋ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੇ ਓਸ ਸੇਵਾ ਕੋ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ । ਤਾਂਤੇ ਐਸੀ ਸੇਵਾ ਕੋ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੇਂ ਅਭਿਮਾਨ ਕੋ ਨਾ ਲਾਵੇ । ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ ਕੇ ਵੋਹ ਸੇਵਕ ਹਰ ਵਕਤ ਨਾਮ ਕਾ ਅਰਾਧਨ ਕਰਤਾ ਰਹੇ । ਓਸ ਸੇਵਕ ਕੋ ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕੁਛ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਤੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ਵੇਚ ਦੀਆ ਅਬ ਦੂਸਰਾ ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਮਨ ਤੋ ਦੇਦੀਆ ਮਨ ਕੇ ਆਸਰੇ ਸੀ ਸਭ ਕਾਰਰਵਾਈ । ਸੇਵਾ ਕੋ ਕਰੈ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇ ਉਸਕਾ ਫਲ ਨਾ ਚਾਹੇ। ਐਸਾ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀਹੈ ਉਸਕੇ ਜੋ ਕਾਰਜ ਹੈਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਾ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਸਭ ਖੁਦ ਹੋਤੇ ਚਲੇ ਜਾਵੇਂਗੇ। ਐਸਾ ਜੋ ਸੇਵਕ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ ਤਿਸਕੋ ਜ਼ਰੂਰ ਸਤਲੋਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ ਜੀਤੇਜੀ। ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਨੀ ਖਾਸ ਕਿਰਪਾ ਆਪ ਹੀ ਕਰੇਂਗੇ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਐਸਾ ਜੋ ਸੇਵਕ ਹੈ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮੱਤ ਕੋ

ਲੇਤਾਂ ਹੈ ਕਿਆ ਕੇ ਉਨਕੇ ਸਦਰਸ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ॥

ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਸੇਵਾਕਾ ਅਰਥ ਕਰਨੇਕੀ ਕੋਈ ਜਰੂਰਤਨਹੀਂ ਅੰਤ੍ਰੀਵਸੇਵਾ ਕਾ ਸਰੂਪ ਸਮਝ ਮੇ ਆ ਜਾਤਾ ਹੈ । ਪ੍ਰੇਮੀ ਖੁਦ ਸਮਝ ਲਵੇਗਾ ॥

ਮਾਝ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਸਲੋਕ ਮਃ ੨

॥ ਦਿਸੈ ਸੁਣੀਐ ਜਾਣੀਐ ਸਾਉ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ । ਰੁਹਲਾ ਟੁੰਡਾ ਅੰਧੁਲਾ ਕਿਉ ਗਲ ਲਗੈ ਧਾਇ । ਭੈਕੇ ਚਰਣ ਕਰ ਭਾਵਕੇ ਲੋਇਣ ਸੁਰਤਿ ਕਰੇਇ । ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸਿਆਣੀਏ ਇਵ ਕੰਤ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਖਦਾ ਸੁਣਦਾ ਵਾ ਜਾਣਦਾ । ਫੇਰ ਸ਼ਹੁ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਯੇਹ ਕਿਆ ਬਾਇਸ ਹੈ । ਰੁਹਲਾ ਕਿਆ ਜੋ ਉਸ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਚਲਤਾ । ਵੋਹ ਮਾਰਗ ਕਿਆ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨ ਨਹੀਂ ਲੇਤਾ । ਟੁੰਡਾ ਕਿਆ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਟੁੰਡਾ ਹੈ । ਜਬ ਤਕ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਨਾ ਕਰੇਗਾ ਤਬ ਤਕ ਏਸ ਭਜਨ ਕੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ । ਅੰਧਾ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਸਭ ਬਾਤ ਕੋ ਹੈ ਪਰ ਕਰਦਾ ਨਹੀਂ । ਸਭ ਬਾਤ ਜਾਣਕੇ ਨਾ ਕਰਨਾ ਯੇਹ ਇਸਕਾ ਪ੍ਰਮਾਦ ਹੈ । ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਰੁਹਲਾ ਵਾ ਟੁੰਡਾ ਵਾ ਅੰਧੁਲਾ ਹੈ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਤਾ । ਮਿਲਨੇ ਕਾ ਜੋ ਸਾਧਨ ਹੈ ਵੋਹ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੋ ਮਿਲ ਸਕਤਾ ਹੈ । ਸਾਹਿਬ ਦੂਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ । ਭੈਕੇ ਚਰਨ ਕਰ ਔਰ ਭਾਵਕੇ ਲੋਇਨ ਕਰੇ । ਕੌਨ ਕਰੇ ਜੋ ਸੁਰਤ ਧਾਨੰ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਕਰੇ । ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਵੋਹ ਜੀਵ ਸਿਆਣੇਗਾ ਅਥਵਾ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਸਾਥ ਇਸ ਜੀਵ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਗਾ । ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੈ ਬਿਸ

ਰਾਮ ਸਰੂਰ ਪਾਵੇਗਾ ॥

ਨਿਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ ਖਵਣੁ ਗੁਣੁ ਜਿਹਬਾ ਮਣੀਆ ਮੰਤੁ। ਏ ਤ੍ਰੈ ਭੈਣੇ ਵੇਸ ਕਰ ਤਾਂ ਵਸਿ ਆਵੀ ਕੰਤੁ ॥

ਅਰਥ-ਤਾਂ ਤੇ ਭਾਈ ਐਸੇ ਕਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮਿਲੇਂਗਾ॥

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨ ॥ ਅਖੀ ਬਾਝਹੁ ਵੇਖਣਾ ਵਿਣੁ ਕੰਨਾ ਸੁਨਣਾ। ਪੈਰਾਂ ਬਾਝਹੁ ਚਲਣਾ ਵਿਣੁ ਹਥਾਂ ਕਰਣਾ। ਜੀਭੈ ਬਾਝਹੁ ਬੋਲਣਾ ਇਉ ਜੀਵਤ ਮਰਣਾ। ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣਿਕੈ ਤਉ ਖਸਮੈ ਮਿਲਣਾ ॥

ਅਰਥ-ਤਾਂ ਤੇ ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਜੀਂਵਦਾ ਹੀ ਮਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲੇਂਗਾ। ਮਰਨਾ ਕਿਆ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਕੀ ਤਰਫ ਸੇ ਮਰਜਾਣਾ ਮਰਨੇ ਸੇ ਪੈਹਲੇ ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੇ ਪਹੁੰਚਜਾ ਜੀਤੇਜੀ। ਜਿਤਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਕੇ ਪਦਾਰਥ ਹੈਂ ਮਾਇਕ ਸਭ ਸੇ ਚਿਤ ਕੋ ਹਟਾ ਲਵੇ ਜੋ ਤੁਝੇ ਜੋ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ਹੈ ਤੂ ਉਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੋ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਮਾ ਤਾ ਕੇ ਉਸ ਖਸਮ ਕੋ ਮਿਲੇਂ। ਵੋਹ ਕੌਣ ਹੈ ਵੋਹ ਕੁਲ ਮਾਲਕ ਹੈ ਸਭਕਾ ਜਬ ਤਕ ਤੂੰ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਮੈ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇਂਗਾ ਤਬ ਤਕ ਤੇਰਾ ਮੋਖ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈਂ। ਜੈਸੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੀ ਬੂੰਦ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮੇਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਅਭੇਦ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਯੇਹ ਮਾਲਕ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ ਜਬ ਤਕ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇਗੀ ਤਬ ਤਕ ਜਨਮ ਪਾਤੀ ਰਹੇਗੀ॥

ਪ੍ਰਮਾਣ। ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਸੇਵਕੋਂ ਕਾ। ਸੇਵਕ ਐਸੇ

ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੈਸੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾ ਜੈਸੇ ਭਾਈ ਭਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨਕੋ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਾ ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਾ। ਔਰ ਮਹਾਤਮਾ ਸੇਵਕ ਹੂਏ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹੈਂ। ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸੇਵਕ ਲਿਖਣੇ ਕੀ 'ਕੋਈ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀ'। ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਵੋਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਜੋ ਜੋ ਸੇਵਕ ਹੂਏ ਹੈਂ ਵੋਹ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈਂ ਵੋਹ ਦੇਖ ਸਕਤੇਹੈਂ॥

ਅੰਗ ੩ ਅਭਿਆਸ ਸੁਰਤ ਸਬਦ

ਸਬਦ ਕਾ ਸਰੂਪ ਵਾ ਭੇਦ ਵਾ ਮੈਹਮਾ

ਏਹ ਸਬਦ ਬਿਹੰਗਮਦਾ ਹੈ॥ਸਬਦੋਂ ਧਰਤੀ ਸਬਦ ਅਕਾਸ। ਸਬਦੋਂ ਸਬਦ ਭਿਆ ਪ੍ਰ- ਗਾਸ। ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟ ਸਬਦ ਕੇ ਪਾਛੇ। ਨਾ ਨਕ ਸਬਦ ਘਟੇ ਘਟ ਆਛੇ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਓਸ ਮਾਲਕ ਯਾਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਯੇਹ ਸਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਬ ਅਸਥਾਨੋਂ ਮੈਂ ਬਿਆਪਕ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ। ਏਹ ਜਿਤਨਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ ਯੇ ਸਬ ਓਸ ਮਾਲਕਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਹੂਆ ਹੈ। ਜਾਵਤ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀ ਹੈ ਯੇਹ ਸਭ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪੀਛੇ ਉਤ- ਪੰਨ ਹੁਈ ਹੈ। ਸਬਦ ਸਭਕਾ ਆਦ ਹੈ ਵਾ ਸਭ ਜ਼ਾ ਪਰਾ ਹੈ। ਭਾਂਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਤਨੇ ਜੀਵ ਹੈਂ ਸਭਕੇ ਅੰਤਰ ਸ਼ਬਦ ਬਿਆਪਕ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਵੋਹੀ ਸੁਣਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ਜਬ ਤਕ ਭੇਦ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਬ ਤਕ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ॥

ਸਿਧਗੋਸਟ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਪਉੜੀ ॥ ਜੈਸੇ

ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲ ਨਿਰਾਲਮ ਮੁਰਗਾਈ ਨੈਸਾਣੇ । ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਰੀਐ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ ॥

ਅਰਥ-ਸਾਹਬਾਂ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੀਏ ਹੈਂ ਵੋਹ ਯੇਹ ਹੈਂ ਏਕ ਕਵਲ ਕਾ, ਏਕ ਮੁਰਗਾਈ ਕਾ। ਯੇਹ ਦੋਨੋਂ ਜਲ ਮੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਰ ਜਲ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਸਪਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ। ਦ੍ਰਾਸ਼ਟਾਂਤ ॥ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੈ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਰ ਉਨਕੋ ਸਬਦ ਸਪ੍ਰਸ਼ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਕਬੀ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦੇਤੇ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਸੰਜੋਅ ਕੋ ਪੈਹਨਾ ਹੁਆ ਹੈ ॥

ਅਨੰਦ ਵਿਚੋਂ

ਵਾਜੇ ਪੰਚ ਸਬਦ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਸਭਾਗੇ ॥ ਘਰਿ ਸਭਾਗੇ ਸਬਦ ਵਾਜੇ ਕਲਾ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਧਾਰੀਆ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਤੁਧੁ ਵਸਿ ਕੀਤੇ ਕਾਲੁ ਕੰਟਕੁ ਮਾਰਿਆ ॥ ਧੁਰਿ ਕਰਮੁ ਪਾਇਆ ਤੁਧੁ ਜਿਨ ਕਉ ਸਿ ਨਾਮਿ ਹਰਿ ਕੈ ਲਾਗੇ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਤਹ ਸੁਖੁ ਹੋਆ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ॥ ੫ ॥ ਅਨਦੁ ਸੁਣਹੁ ਵਡਭਾਗੀਹੋ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਉਤਰੇ ਸਗਲ ਵਿਸੂਰੇ ॥ ਦੂਖ ਰੋਗ ਸੰਤਾਪ ਉਤਰੇ ਸੁਣੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੀ ॥ ਸੁਣਤੇ ਪੁਨੀਤ ਕਹਤੇ ਪਵਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ। ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਗੁਰਚਰਣਲਾਗੇ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦਤੂਰੇ ॥

ਅਰਥ-ਤਾਂਤੇ ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਭਾਈ ਉਸੀ ਦੇ ਘਟ ਮੈਂ ਸੁਖ ਹੋਗਾ ਜਿਸਕੇ ਘਟ ਮੈਂ ਅਨਾਹਦ ਸਬਦ ਬਾਜ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਸਬਦ ਤੋ ਜਿਤਨੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਵਾ ਪਸੂ ਵਾ ਪੰਛੀ ਆਦਕ ਜੋ ਜੀਵ ਹੈਂ ਸਭਕੇ ਘਟ ਮੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਜ ਰਹੇ ਹੈ ਸੁਨਤਾ ਵੋਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੇਕਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਓਸਨੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪਾ ਲੀਆ। ਓਸਕੇ ਜੋ ਵਸੂਰੇ ਯਾਨੇ ਦੁਖ ਆਦੀ ਭੌਤਕ ਵਾ ਦੈਵਕ ਵਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਏ ਓਸ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੇ। ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਸੀ ਸਚੀ ਬਾਣੀ ਸੋ ਦੁਖ ਤੇ ਰੋਗ ਤੇ ਸੰਤਾਪ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਏ। ਤੌ ਮੰਤ ਸਾਜਨ ਭਏ ਸਰਸੇ ਕਿਆ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੁਏ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਸੇ ਜਾਣੀ। ਸੁਣਨੇ ਵਾਲੇ ਪੁਨੀਤ ਹੋਗਏ ਕੈਹਣੇ ਵਾਲੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਗਏ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬਿਆਪਕ ਜਾਣਨੇ ਸੇ। ਬੇਨਤੀ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਮੇ ਆਵੇਂਗੇ ਉਨਕੇ ਘਟ ਮੈਂ ਬਾਜ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਨਹਤ ਤੂਰੇ ਯਾਨੇ ਪਾਂਚੋ ਸ਼ਬਦ। ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਹੋਂਗੇ ਉਨੋਂ ਨੇ ਕਾਲ ਜੋ ਕੰਟਕ ਜਿਆ ਜੋ ਬੜਾ ਦੁਸਤ੍ਰ ਸਾ ਸੋ ਓਨਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਲੀਆ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕਬੀਰ ਜੀ

ਪੰਚੇ ਸਬਦ ਅਨਾਹਦ ਬਾਜੇ ਸੰਗੇ ਸਾਰਿੰਗ ਪਾਨੀ ॥ ਕਬੀਰਦਾਸ ਤੇਰੀ ਆਰਤੀ ਕੀਨੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਬਾਨੀ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਭਾਂਤੇ ਹੇ ਭਾਈ ਪਾਂਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਔਰ ਅਨਾਹਦ ਜਾਨੇ

ਇਨਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਹਦ ਨਹੀਂ। ਯਾਨੇ ਇਨਕਾ ਆਦਿ ਵਾ ਅੰਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੇਹ ਸਬਦ ਉਸ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਕਾ ਹੈ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ । ਕਬੀਰ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਮੈ ਇਨਾਂ ਪਾਂਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਕਰਕੇ ਆਰਤੀ ਕਰ ਰਹਾ ਹੂੰ ਉਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕੀ ॥

ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਬਦ

ਭਉਜਲੁ ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਕਿਉ ਤਰੀਐ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਜਗੁ ਰੋਗਿ ਬਿਆਪਿਆ ਦੁਬਿਧਾ ਡੁਬਿ ਡੁਬਿ ਮਰੀਐ ॥

ਅਰਥ-ਸਬਦ ਕੇ ਜਾਨਣੇ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਮਹਾਤਮਾ ਤਰ ਗਿਆ ਜੋ ਮੋਖ ਹੋਗਏ। ਮੋਖ ਕਿਆ ਜੋ ਜੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਪਹੁੰਚਗਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੇ। ਸਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਹੁਤ ਮਰ ਗਏ ਡੁਬ ਡੁਬਕੇ ਮਰ ਕਿਆ ਚੌਰਾਸੀ ਮੈ ਚਲੇ ਗਏ। ਚੌਰਾਸੀ ਮੈ ਕਿਉਂ ਗਏ ਸਬਦ ਜੋ ਧੁਨ ਆਤਮਕ ਜੋ ਨਾਮ ਥਾ ਤਿਸਕੋ ਨਾ ਸੁਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਦ ਕੀ ਧੁਨ ਕੋ ਸੁਣਨਾ ਇਸੀਕੋ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਕੋਹਤੇ ਹੈਂ। ਵਰਨ ਆਤਮਕ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈ ਉਸਕੇ ਜਪਨੇ ਸੇ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯੇਹ ਨਾਮ ਲਿਖਨੇ ਪੜਨੇ ਮੇ ਆਤਾ ਹੈ। ਧੁਨ ਆਤਮਕ ਨਾਮ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕਾ ਖੁਦ ਸਬਦ ਹੈ ॥

ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਪਉੜੀ

ਜਤੁ ਪਾਹਾਰਾ ਧੀਰਜ ਸੁਨਿਆਰ ॥ ਅਹਰਣ ਮਤਿ ਵੇਦੁ ਹਥੀਆਰ ॥ ਭਉ ਖਲਾ ਅਗਨਿ ਤਪ ਤਾਉ ॥ ਭਾਂਡਾ ਭਾਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਤਿਤੁ ਢਾਲਿ ॥ ਘੜੀਐ ਸਬਦ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲ ॥ ਜਿਨ ਕਉ

ਨਦਰਿ ਕਰਮ ਤਿਨ ਕਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ ॥

ਅਰਥ-ਪੌੜੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ॥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਏਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਦੁਕਾਨ ਪਾ ਤਾਂਤੂੰ ਲਾਇਕ ਸਤਲੋਕ ਕੇ ਜਾਣੇ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਜੱਤ ਰੂਪੀ ਦੁਕਾਨ ਪਾ ਧੀਰਜ ਰੂਪੀ ਸੁਨਾਰ ਕੋ ਬਠਾ। ਐਹਰਣ ਵਤ ਮਤ ਕੇ ਕਰ ਬੇਦ ਰੂਪੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਕੋ ਲੈ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਕਾ ਜੋ ਭੈ ਕਰਨਾ ਹੈ ਯੇਹ ਖਲਾ ਬਣਾ ਤਪ ਰੂਪੀ ਜੋ ਅਗਨੀ ਯਾਨੇ ਸੂਖ ਤਤਿਖਿਆ ਕੋ ਧਾਰਣ ਕਰ ਯੇ ਤਪ ਹੈ ਭਾਂਡਾ ਭਾਵ ਰੂਪੀ ਬਣਾ ਅੰਤਾਕਰਨ ਕੋ ਸੁਧ ਯਾਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰ। ਅਮਰਤ ਰੂਪੀ ਜੋ ਸਬਦ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਢਾਲ ਕਿਆ ਤਿਸਕੋ ਕਮਾ। ਘੜੀਏ ਸਬਦ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲ ਸਚੀ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਟਕਸਾਲ ਮੈ ਆ ਗਿਆ ਵੋਹ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜੀਤੇਜੀ। ਜਿਨਾਂ ਕੋ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਕੀ ਨਜਰ ਹੋਗਈ ਹੈ ਉਨਕੋ ਯੇਹ ਕਰਮ ਕਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਓਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੀ ਨਜਰ ਕਰਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਜਾਂਦੇ ਹੈਂ॥

ਸਿਧਗੋਸਟਿ ਪਉੜੀ ੩੪

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭਿ ਦੂਜੈ ਲਾਗੇ ਦੇਖਹੁ ਰਿਦੈ ਬੀਚਾਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਵਡੇ ਸੇ ਵਡ ਭਾਗੀ ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਰਖਿਆ ਉਰਧਾਰਿ ॥

ਅਰਥ-ਬਿਨਾ ਸਬਦ ਕੇ ਸਭ ਦੂਜੇ ਲਗੇ ਹੈਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖ ਭਾਈ ਆਪਣੇ ਰਿਦੇ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ। ਦੂਜੇ ਕਿਆ ਮਾਇਆ ਮੈ ਅਥਵਾ ਮਾਇਆ ਕੇ ਪਦਾਰਥੋਂ ਮੇ ਲਗ ਗਏ। ਯਹੀ ਦੂਈ ਮੇ ਲਗ ਗਏ ਦੂਈ ਕੇ ਲਗਣੇ ਸੇ ਇਸਕਾ ਉਧਾਰ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਗੁਰੂਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਵੋਹ ਵਡਿਆਂ ਸੇ ਵਡੇ ਵਡ ਭਾਗੀ। ਜਿਨਾਂ ਸਚ ਕੋ ਧਾਰਣ ਕੀਆ ਹੈ ਸਚ ਕਿਸਕੋ ਕੈਹਤੇ ਹੈਂ। ਜੋ

ਸਭ ਸਬਦ ਹੈ ॥

ਸਬਦ ਸੁਣਨੇ ਕਾ ਮਹਾਤਮ

ਸੁਣਿਐ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਇੰਦੁ ॥ ਸੁਣਿਐ ਮੁਖਿ ਸਾਲਾਹਣ ਮੰਦੁ ॥ ਸੁਣਿਐ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਤਨਿ ਭੇਦ ॥ ਸੁਣਿਐ ਸਾਸਤ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਵੇਦ ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤਾ ਸਦਾ ਵਿਗਾਸੁ ॥ ਸੁਣਿਐ ਦੂਖ ਪਾਪਕਾ ਨਾਸੁ ॥

ਅਰਥ-ਪੌੜੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ॥ ਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਦੇਖ ਸਬਦ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਸਬਦ ਕੇ ਸੁਣਨੇ ਸੇ ਈਸਰ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਤੇ ਪੀਰ ਤੇ ਸਿਧ ਤੇ ਸੁਰ ਤੇ ਨਾਥ। ਸਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਦੀਪ ਤੇ ਲੋਕ ਤੇ ਪਤਾਲ ਸਭ ਸਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁਏ। ਜੋਗ ਕੀ ਜੁਗਤ ਕੋ ਜਾਣ ਲੇਤਾ ਹੈ ਵਾ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਭੇਦ ਹੈ ਉਸਕੋ ਬੀ ਜਾਣਤਾ ਹੈ। ਸੁਣਕੇ ਸਬਦ ਕੋ ਕਾਲ ਬੀ ਭੈ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਸਬਦ ਕੋ ਸੁਣਾ ਹੈ। ਉਨਾਂ ਕੇ ਦੁਖ ਤੇ ਪਾਪ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਏ ਸਬਦ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਬਦ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕ ਸੁਰਤ ਵਾ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਿਆ ॥

ਸਿਧਗੋਸਟਿ ੬੧ ਵੀਂ ਪਉੜੀ

ਬਿਨ ਸਬਦੈ ਰਸੁ ਨ ਆਵੈ ਅਉਧੂ ਹਉਮੈ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਈ। ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਸਾਚੇ ਰਹੇ ਅਘਾਈ ॥

ਅਰਥ-ਬਾਂਤੇ ਹੇ ਔਧੂ ਧਾਨੇ ਹੇ ਸਿਧ ਸਬਦ ਥੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀਕੋ

ਰਸ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਜਾ ਹੌਮੈ ਰੂਪੀ ਪਿਆਸ ਜਾਗ੍ਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਅਮਰਤ ਮੈ ਰਤ ਗਏ ਹੈਂ। ਵੋਹੀ ਸਾਚੇ ਮੈ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋਗਏ ਯਾਨੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਗਏ। ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਿਆ ਜੋ ਉਨਕਾ ਮੋਖ ਹੋਗਿਆ ਮੋਖ ਕਿਆ ਜੋ ਸੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਮੈ ਪਹੁੰਚਗਏ॥

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਅੰਤਰਿ ਆਨੇਰਾ ॥ ਨ ਵਸਤੁ ਲਹੈ ਨ ਚੂਕੈ ਫੇਰਾ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਹਥਿ ਕੁੰਜੀ ਹੋਰ ਤੁ ਦਰਿ ਖੁਲੈ ਨਾਹੀ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਮਿਲਾਵਣਿਆ ॥ ਮਾਝ ਦੀ ਅਸਟਪਦੀਆ

ਅਰਥ-ਭਾਂਤੇ ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਬਿਨਾ ਸਬਦ ਕੇ ਜਾਣੇ ਤੇ ਇਸਕੇ ਅੰਤਰ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਵਸਤੁ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਬਿਨਾ ਇਸਕਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ। ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਜੋ ਕੁੰਜੀ ਹੈ ਸੋ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਭਾਂਤੇ ਯੇਨ ਕੇਨ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਖੋਜਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਬਦ ਭੇਦੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਜਰੂਰ ਖੋਜੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹੀ ਕੇ ਪਾਸ ਯੇਹ ਕੁੰਜੀ ਰਖੀ ਹੈ॥

ਸੋਰਠਿ ॥ ਸੰਤਹੁ ਮਨੁ ਪਵਨੈ ਸੁਖੁ ਬਨਿਆ ॥ ਕਿਛੁ ਜੋਗੁ ਪਰਾਪਤਿ ਗਨਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੁਰਿ ਦਿਖਲਾਈ ਮੋਰੀ ॥ ਜਿਤੁ ਮਿਰਗ ਪੜਤ ਹੈ ਚੋਰੀ ॥ ਮੂੰਦਿ ਲੀਏ ਦਰਵਾਜੇ ॥ ਬਾਜੀਅਲੇ ਅਨਹਦ ਬਾਜੇ ॥ ੧ ॥ ਕੁੰਭ ਕਮਲੁ ਜਲਿ ਭਰਿਆ ॥ ਜਲੁ ਮੇਟਿਆ ਊਭਾ ਕਰਿਆ ॥ ਕਹੁ

ਕਬੀਰ ਜਨ ਜਾਨਿਆ ॥ ਜਉ ਜਾਨਿਆ ਤਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਮਹਾਤਮਾ ਸੰਤੋ ਮਨਕੇ ਪਾਉਣੇ ਯਾਨੇ ਮਨਕੇ ਨਿਗ੍ਰੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਇਸ ਪੁਰਸ਼ ਕੋ ਸੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜਬ ਮਨ ਕੋ ਇਸਨੇ ਨਿਗ੍ਰੇ ਕਰ ਲੀਆ ਤਾਂ ਇਸਕੋ ਕੁਛ ਜੋਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ। ਗੁਰ ਦਿਖਲਾਈ ਮੋਰੀ। ਵੋਹ ਕੌਣਸੀ ਮੋਰੀ ਹੈ ਪਾਂਚ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਵਾ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ। ਇਨਕੇ ਜੋ ਰਸਤੇ ਕਾਮ ਆਦੀ ਮਿਰਗ ਯਾਨੇ ਚੋਹੀ ਪੜਤੇ ਸੇ ਇਸ ਪੁਰਸ਼ ਕੋ ਕੋਈ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਕੋ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸੇ ਮਿਲੇ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਦਖਾਣੇ ਵਾਲੇ ਜਬ ਸਤਗੁਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਜੁਗਤੀ ਬਤਾਈ। ਤੌ ਮੂੰਦ ਲੀਏ ਦਰਵਾਜੇ ਤੌ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਬਾਜੇ। ਜਿਤਨੀਆਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਸੀ ਸੋ ਸਭ ਮੰਦ ਕਿਆ ਜੋ ਸਬ ਦਰਵਾਜਿਆਂ ਪਰ ਅਪਣਾ ਪੈਹਰਾ ਕਰ ਲੀਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਤਨੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪਰਸ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਸੇ ਸਭ ਪਰ ਨਿਗਾਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਰਹਿਣ ਲਗੀ। ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਸਬ ਦਰਵਾਜੇ ਬੰਦ ਹੋਗਏ। ਤੋ ਫੇਰ ਕਿਆ ਹੁਆ ਬਾਜੀਅਲੇ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ। ਥਾਂ ਅਨਾਹਦ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਸੋ ਬਾਜਣੇ ਲਗੇ। ਯਾਨੇ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੀ ਖਾਸ ਅਵਾਜ ਆਣੇ ਲਗੀ। ਕੁੰਭ ਯਾਨੇ ਇਸਕਾ ਸਰੀਰ ਜੋ ਜਲ ਕਿਆ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਭਰਾ ਹੁਆ ਹੈ। ਜਬ ਸਬਦ ਆਪਨੇ ਲੋਕ ਮੇ ਚਲੇ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੁੰਭ ਰੂਪੀ ਸਰੀਰ ਉਭਾ ਕਿਆ ਜੋ ਨਸ਼ਟ ਹੋਜਾਵੇਗਾ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਸਬਦ ਕੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸੀ ਕਾ ਮਨ ਮਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਠੀਕ ਜੀਤੇਜੀ ਸਤਲੋਕ ਮੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਸੀ ਕਾ ਜਨਮ ਤੇ ਮਰਨ ਛੁਟ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਗਿਆ ਜੀਤੇਜੀ ॥

ਮੁਖਵਾਕ ੨੦ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਨਾਮੋਂ ਕੀ ਤਸ਼ਰੀਹ

੧ ਸ਼ਬਦ	੨ ਸਾਚਾ ਸ਼ਬਦ
੩ ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ	੪ ਅਨਾਹਦ ਆਵਾਜ

੫ ਅਨਹਦ ਸਬਦ	੬ ਅਨਾਹਦ ਧੁਨ
੭ ਧੁਨ ਆਤਮਕ	੮ ਅਨਹਦ ਤੂਰ
੯ ਅਨਹਦ ਨਾਦ	੧੦ ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦ
੧੧ ਸਾਚਾ ਨਾਮ	੧੨ ਗੁਰਕਾ ਸਬਦ
੧੩ ਅਕਥ ਸਬਦ	੧੪ ਅਰੇ ਸਬਦ
੧੫ ਅਜਪਾ	੧੬ ਨਾਮ
੧੭ ਬਿਚਨਾਦ	੧੮ ਆਦੀ ਸਬਦ
੧੯ ਅਨਭੈ ਸਬਦ	੨੦ ਹੰਸ ਨਾਦ

ਯੇਹ ਬੀਸ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਮੇ ਭੀ ਕਹੇ ਹੈਂ।

ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਮੇਂ ਏਕ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ

ਵੋਹ ਕੌਨਸਾ ਨਾਮ ਹੈ ਵੋਹ ਯੇਹ ਹੈ । ਅਵਾਜ ਗੈਬ, ਵਾ ਕਲਾਮ ਰੱਬੀ ॥

ਸਭ ਅਸਥਾਨੋਂ ਕੇ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈਂ ਬਤਾਈਕੇ ਵਹੁ ਆਗੇ ਕਹੇ ਜਾਵੇਂਗੇ ਸੁਰਤਕੇ ਉਤਾਰਨੇਕੇ ਵਕਤਪਰ ॥

ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ ।

ਅਰਥ-ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕੇ ਜੋ ਸਭ ਸੇ ਬੜਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਜਗਾ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਹੋਵੇ ਤਹਾਂ ਜਾਣ ਲੋ ਸਭ ਸੇ ਬੜਾ ਹੈ ਸੁਰਤ ਕੋ ਚੇਲਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਸਬਦ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ। ਅੰਸ ਮੇ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤਾਂਤੇ ਸਬਦ ਮੈ ਤੇ ਸੁਰਤ ਮੇ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਦੋਨੋਂ ਏਕ ਹੈਂ ਲੇਕਨ ਨਾਮ ਭੇਦ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਵਾ ਕਿਰਨਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਵਾ ਬੂੰਦ ਵਾਸਤਵ ਮੇ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ॥

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਮਨੁ ਮੰਦਰ ਤਨੁ ਵੇਸਕਲੰਦਰ ਘਟਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ॥ ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਬਸਤੁ ਹੈ ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮ ਨ ਆਵਾ ॥ ੧ ॥ ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਦਇਆਲ ਸੇਤੀ

ਮੇਰੀ ਮਾਈ ਕਉਨੁ ਜਾਣੈ ਪੀਰ ਪਰਾਈ ॥

ਅਰਥ-ਮਨ ਕੋ ਮੁੰਦ੍ਰ ਕਿਆ ਮਨ ਕੋ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸ ਕਰ। ਤਨ ਜੋ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਰ ਕਲੰਦਰ ਜੋ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਉਨਕੀ ਤਰਾਂ ਤੂੰ ਹੋਜਾ । ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਿਆ ਹੋਗਾ ਫੇਰ ਤੂ ਆਪਣੇ ਘਟ ਮੇ ਜੋ ਤੀਰਥ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖੇ ਤੂੰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ। ਘਟ ਮੇ ਤੀਰਥ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਅਨਾਹਦ ਸਬਦ ਕਾ ਸੁਣਨਾ । ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਘਟ ਕੇ ਤੀਰਥ ਰੂਪੀ ਸਬਦ ਮੇ ਰਤ ਗਏ ਹੈਂ । ਉਨਕੇ ਵਾਸਤੇ ਫਿਰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਆਲ ਜੋ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਸਾਥ ਬੇਧਿਆ ਗਿਆ । ਯਾਨੇ ਰਤ ਗਿਆ ਏਸ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਮੇਰੀ ਜੁਦਾਈ ਦੀ ਪੀੜ ਹੈ ਵਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਚਿੰਤਾ ਜੋ ਹੈ ਤਾਂ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਓਸ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੇ ਮੈ ਜੁਦਾ ਨਾ ਹੋਵਾਂ । ਔਰ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ॥

ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ॥ ਕਿਆ ਭਵੀਐ ਸਚਿ ਸੂਚਾ ਹੋਇ। ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਕੋਇ ॥

ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਪੁਰਸ਼ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਭਰਮਤਾ ਹੈਂ ਭਰਮਣੇ ਮੇ ਤੋ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ । ਬਗੈਰ ਸਤ ਸਬਦ ਕੇ ਕੋਈ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਸਤ ਕਿਆ ਸਚੀ ਮੁਕਤੀਕੇ ਦੇਣੇਵਾਲਾ ਸਤ ਸਬਦਹੀਹੈ। ਸਾਹਬਾਂ ਕਹਾਹੈ। ਘੜੀਐ ਸਬਦ ਸਚੀਟਕਸਾਲ

ਮਲਾਰ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਃ ੧ ॥ ਘਰ ਮਹਿ ਘਰੁ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਣੁ। ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਕਾਰਧੁਨਿ ਤਹ ਬਾਜੇ ਸਬਦ ਨੀਸਾਣੁ । ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ਤਹ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨ। ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਤ ਤਹ

ਸਾਹਿ ਤਖਤ ਸੁਲਤਾਨ। ਸੁਖਮਨਕੈ ਘਰਿ ਰਾਗ ਸੁਨਿ ਸੁੰਨ ਮੰਡਲ ਲਿਵਲਾਇ ॥ ਅਕਥ ਕਥਾ ਬੀਚਾਰੀਐ ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਇ । ਉਲਟਿ ਕਮਲੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਿਆ ਇਹੁ ਮਨ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ । ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਮਾਇ। ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪੰਚੇ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ । ਸਬਦੁ ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ ਨਾਨਕ ਤਾਕਾ ਦਾਸੁ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ-ਘਰ ਮੈ ਘਰ ਕਿਆ ਜੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਮੈ ਘਰ ਜੋ ਸਤਲੋਕ ਹੈ ਸੋ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ। ਵੋਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ ਵੋਹੀ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਵੋਹੀ ਸੁਜਾਨ ਕਿਆ ਚਤਰ ਓਹ ਜੁ ਪਾਂਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਜੋ ਧੁਨ ਹੈ ਉਸਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਸੁਨਾਨੇ ਵਾਲੇ। ਐਸਾ ਜੋ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਵਹਾਂ ਖੰਡ ਤੇ ਮੰਡਲ ਸਭ ਹੈਰਾਨ ਹੋਰਹੇ ਹੈਂ । ਵਹਾਂ ਕਿਆ ਹੈ ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜੰਤ੍ਰ ਤ੍ਰਹ । ਸਚਾ ਤਖਤ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕਾ ਹੈ। ਸੁਖਮਨ ਜੋ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਓਸਮੇ ਬੈਠਕੇ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੀ ਅਵਾਜ਼ ਕੋ ਸੁਣ। ਏਹ ਜੋ ਅਕਥ ਕਥਾ ਹੈ ਇਸਕੋ ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਮਨ ਮੇ ਸਮਾਏਹ ਜੋ ਤੇਰਾ ਕਵਲ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਸੀਧਾ ਕਰ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਮ੍ਰਤ ਰੂਪੀ ਜੋ ਸਬਦ ਹੈ ਉਸਕੋ ਧਾਰਣ ਕਰ । ਏਸ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਅਮਰਤ ਨਾਲ ਭਰੇਂਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਜੋਮਨ ਹੈ ਵੋਹ ਕਹੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਹੀ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਹੈ ਏਸਨੂੰ ਤੂੰ ਮਨੋਂ ਨਾ ਵਿਸਾਰ ਸਭ ਸਖੀਆਂ ਪਾਂਚੋਂ ਮਿਲੇ ਵੋਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈਂ ਉਸੀ ਕਾ ਨਿਜ ਕਿਆ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮੇ ਵਾਸ ਹੋਗਾ । ਪਾਂਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਹੈਂ ਸਖੀਆਂ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਹੈਂ ਦਸੇ ਵੋਹ ਸਬਦ ਕੋ ਮਿਲੇਂ। ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸਬਦ ਕੋ

ਜਗਾਨਾ । ਤਾਂ ਕੀ ਮੂਲ ਨਹੀਂ ਕੋ ਸਿਆਨਾ ॥ ਗੁਰ ਜੈਸੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ ਨੇ ਉਸਕੋ ਮੇਟਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਚੌਥੇ ਪਦ ਕਾ ਨਾਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਵੋਹ ਦੂਸਰੇ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਪਤੇ ॥

ਅੰਗ ੪ ਸੁਰਤ ਅਭਿਆਸ

ਸੁਰਤ ਕਾ ਸਰੂਪ ਵਾ ਭੇਦ ਸੁਰਤ ਕੇ ਨਾਮ-ਸੁਰਤ ਕੌ, ਵਾ ਜੀਵ ਕੌ, ਵਾ ਰੂਹ ਕੌ, ਵਾ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਕੌ, ਵਾ ਮਾਲਕ ਕੀ ਅੰਸ ਕੌ, ਏਹ ਸਭ ਨਾਮ ਸੁਰਤ ਕੇ ਕਹੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਕਾ ਸਬਦ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਕਾ ੧੧੯ ਵਾਂ ॥ ਕਵਨ ਗੁਨ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਮਿਲਉ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਰੂਪ ਹੀਨ ਬੁਧਿ ਬਲ ਹੀਨੀ ਮੋਹਿ ਪਰਦੇਸਨਿ ਦੂਰ ਤੇ ਆਈ ॥ ੧ ॥ ਨਾਹਿਨ ਦਰਬ ਨ ਜੋਬਨ ਮਾਤੀ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਕੀ ਕਰਹੁ ਸਮਾਈ ॥੨॥ ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਉ ਫਿਰਤ ਤਿਸਾਈ ॥ ੩ ॥ ਦੀਨ

ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ਜਲਨਿ ਬੁਝਾਈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਥ-ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤਕੇ ਭਾਇ ਯਾਨੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਕੇ ਭਾਂਈ । ਜੋ ਸਭ ਪੁਰਖ ਪਿਤਾ ਸੇ ਵਿਛੜੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਵੋਹ ਕਵਨ ਗੁਨ ਹੈ ਜਿਸ ਸੇ ਪ੍ਰਾਨਪਤ ਜੋ ਮਾਲਕ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਮੈਂ ਮਿਲੂੰ ਹੇ ਮਾਈ । ਮਾਈ ਉਸ ਕੋ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਸੇ ਉਤਪਤੀ ਹੋਵੇ । ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੇ ਤੇਰੇ ਕੋ ਕੈਸੇ ਮਿਲਾਂ ਮੈ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤੇਰੇ ਸੇ ਜੁਦਾ ਹੋਕੇ ਆ ਗਈ ਯਾਨੇ ਵਿਛੜ ਗਈ । ਅਬ ਤੇਰੇ ਮਿਲਨੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣ ਨਹੀਂ । ਨਾ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਬਲ ਹੈ ਨਾ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣ ਰੂਪੀ ਰੂਪ ਹੈ ਨਾ ਕੋਈ ਦੇਵ ਰੂਪੀ ਬੁਧੀ ਹੈ । ਤਾਂ ਮੈ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਮੈ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਾਂ ਹੇ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਦਯਾ ਸੇ ਮੇਰੇ ਕੋ ਮੇਲ ਲੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਸੰਤਾਂ ਕਾ ਜੋ ਸੰਗ ਹੈ ਤਿਸਨੇ ਮੇਰੀ ਜਲਨਤਾ ਬੁਝਾਈ । ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਲੋਕ ਮੈ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸਤ ਪੁਰਸ਼ ਸੇ ਅਭੇਦ ਹੋਗਈ ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ॥

ਜਿਉਂ ਜਲਮੇ ਜਲ ਆਇਖਟਾਨਾ । ਤਿਉਂ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤਸਮਾਨਾ॥

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨ ਲਾਗੀ । ਪਾਇ ਲਗਉ ਮੋਹਿ ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਕੋਊ ਸੰਤ ਮਿਲੈ ਵਡਭਾਗੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਮਨੁ ਅਰਪਉ ਧਨੁ ਰਾਖਉ ਆਗੈ ਮਨਕੀ ਮਤਿ ਮੋਹਿ ਸਗਲ ਤਿਆਗੀ । ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਫਿਰਉ ਤਿਸੁ ਪਿਛੈ ਵਿਰਾਗੀ ॥ ੧ ॥ ਪੂਰਬ ਕਰਮ

ਅੰਕੁਰ ਸਬ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭੇਟਿਓ ਖੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ। ਮਿਟਿਓ ਅੰਧੇਰੁ ਮਿਲਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਗੀ ॥ ੨ ॥

ਅਰਥ-ਸਾਹਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਜੀਵ ਕੋ ਇਛਾ ਜਬ ਹੋਤੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਕੀ ਤਬ ਇਸਕੇ ਮਨ ਮੈ ਪ੍ਰੀਤ ਜਾਗ ਪੀ ਹੈ। ਪਾਓਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਨ ਮਹਾਤਮਾਕੇ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸੰਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਬਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨ ਅਰਪੋ ਅਰ ਧਨ ਰਾਖੋਂ ਆਗੇ ਮਨ ਕੀ ਮਤ ਮੈ ਸਭ ਤਿਆਗੀ। ਜਿਤਨੀ ਮੇਰੇ ਮੈ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਦਾ ਹੈ ਮੈ ਸਭਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦੀਆ। ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਉਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਕੀ ਜੁਗਤੀ ਕੋ ਬਤਾਵੇਂ ਮੈ ਉਨਕੇ ਪੀਛੇ ਸਦੀਵ ਬਰਾਗੀ ਹੂਆ ਫਿਰੂੰਗਾ। ਪੂਰਬ ਜੋ ਕਰਮ ਥਾ ਸੋ ਉਦੇ ਹੂਆ ਭੇਟਿਆ ਸਤਗੁਰ ਜੋ ਰਸ ਦੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲਾ ਬੈਰਾਗੀ। ਤਿਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਸੇ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟ ਗਿਆ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ। ਤਾਂ ਕਿਆ ਹੂਆ ਸੁਰਤ ਜੋ ਸੋਈ ਹੂਈ ਸੀ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋ ਜਾਗ ਉਠੀ। ਜਾਗਣਾ ਕਿਆ ਜੋ ਓਸ ਮਾਲਕ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਮੈ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸਚਲੋਕ ਮੈ। ਮਰਨਾ ਵਾ ਜੰਮਣਾ ਇਸ ਜੀਵ ਕਾ ਨਵਿਰਤ ਹੋਗਿਆ॥

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ੧੦

॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਆਗਤੇਂ ਕਨੂਕਾ ਕੋਟ ਆਗ ਉਠੇਂ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਹੋਇਕੈ ਫੇਰ ਆਗਮੈਂ ਮਿਲਾਹਿਗੇ। ਜੈਸੇ ਏਕ ਧੂਰ ਤੇ ਅਨੇਕ ਧੂਰ ਪੂਰਤਹੈਂ ਧੂਰਕੇ ਕਨੂਕਾ ਫੇਰ ਧੂਰਹੀ ਸਮਾਹਿਗੇ। ਜੈਸੇ ਏਕ ਨਦ ਤੇ ਤਰੰਗ ਕੋਟ